

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

KAPELSTRAAT (ONG.)

TE NEDERHEMERT

Ecologie

Rapportage quickscan flora en fauna

Kapelstraat (ong.) te Nederhemert

Opdrachtgever	Milieutechnisch adviesburo De Bruin Gerrit Achterbergstraat 6 4043 GH Opheusden
Rapportnummer	10485.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	19 februari 2020

Vestiging Gelderland
Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
088 - 5001600
doetinchem@econsultancy.nl

Opsteller J.G. Boogaard, BSc

Paraaf

Kwaliteitscontrole Ing. G. Jenniskens

Paraaf

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbers een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy aanvaardt op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht	7
	4.2 Soortenbescherming	7
	4.3 Gebiedenbescherming	8
	4.4 Houtopstanden	9
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	10
	5.1 Vogels	10
	5.2 Vleermuizen	12
	5.3 Overige zoogdieren	13
	5.4 Reptielen, amfibieën en vissen	14
	5.5 Ongewervelden	15
	5.6 Vaatplanten	15
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING	16
	6.1 Broedvogels	16
	6.2 Vleermuizen	17
	6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën	18
	6.4 Overige soort(groep)en	18
7	TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING	19
	7.1 Natura 2000	19
	7.2 Natuurnetwerk Nederland	20
8	HOUTOPSTANDEN	21
9	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	22

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Milieutechnisch adviesburo De Bruin opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Kapelstraat (ong.) te Nederhemert.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzoekslocatie, alsmede een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Wet natuurbescherming zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 5,2$ ha) ligt aan de Kapelstraat (ong.), gelegen aan de oostzijde van de kern van Nederhemert. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 140.145$, $Y = 419.500$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

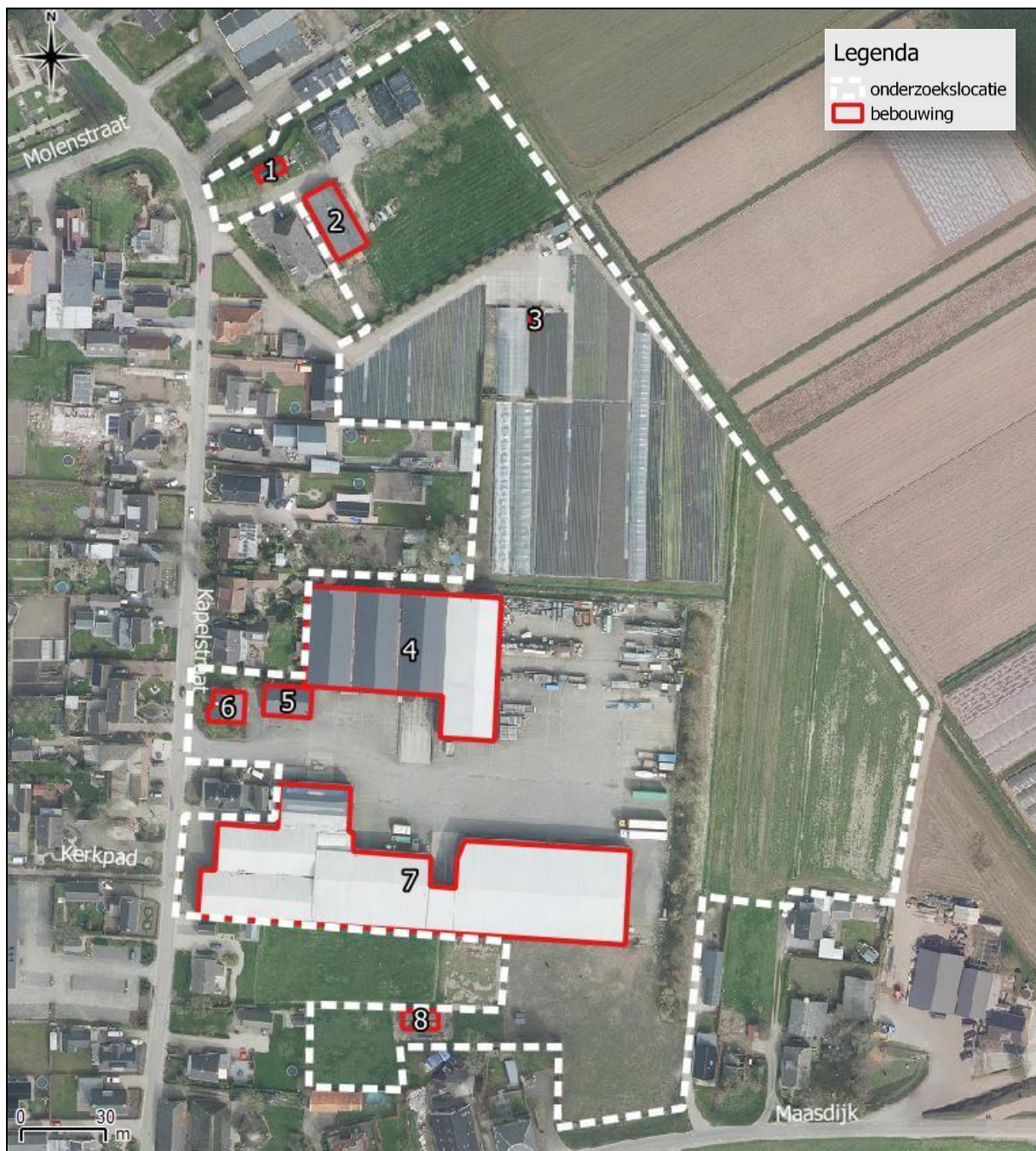
De onderzoekslocatie is onderverdeeld in verschillende oorspronkelijke gebruiksfuncties. In figuur 2 zijn de verschillende gebouwen weergegeven. Het noordelijke deel betreft een erf en is bebouwd met twee schuren (gebouwen 1 en 2). Gebouw 1 betreft een kleine, uit hout opgetrokken, half open schuur die beschikt over een stalen dak. Gebouw 2 betreft een grotere schuur die als opslag wordt gebruikt. De schuur beschikt over een golfplaten dak en beschikt grotendeels over een dakbeschot. Verder is staan er op het noordelijke deel van het terrein een aantal oude fruitbomen en essen.

Ten zuiden van het erf bevindt zich een kwekerij. Het terrein is volledig verhard. Aan de noordoostzijde en aan de zuidzijde zijn sloten aanwezig en aan de westzijde bevindt zich een dichte coniferenhaag. Op de kwekerij is een klein gebouw (gebouw 3) aanwezig die is opgetrokken uit metalen damwandplaten.

Het centrale deel van de onderzoekslocatie betreft een (voormalig) logistiek industrieterrein. Op het terrein zijn grote loodsen aanwezig (gebouwen 4 en 7) die opgetrokken zijn uit steen en metaal, verder is het terrein grotendeels verhard. Ook zijn stalen constructies aanwezig voor de opslag van materialen. Aan de westzijde van het industrieterrein bevindt zich een woonhuis (gebouw 6) met daarbij een opslagschuur (gebouw 5) met dezelfde eigenschappen als gebouw 2. Aan de oostzijde van het industrieterrein is op de luchtfoto's een houtwal zichtbaar, welke ten tijde van het veldbezoek op 11 februari 2020 recentelijk was verwijderd.

Het zuiden en oosten van de onderzoekslocatie betreffen voormalige agrarische percelen (grasland). Verder is wat laag braamstruweel aanwezig en staat er een in verval zijnde voormalige schuur op het terrein (gebouw 8), die niet meer beschikt over een dak.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie.

Figuur 3. Kwekerij op centrale deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. Grens tussen kwekerij en industrieterrein.

Figuur 5. Gebouw 2 in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 6. Noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Overzicht van loodsen (gebouw 7) op het industrieterrein.

Figuur 8. Reeds verwijderde houtwal op grens tussen industrieterrein en oostelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 9. Zuidzijde van gebouw 7.

Figuur 10. Gebouw 8.

Figuur 11. Gebouw 5 met op de achtergrond gebouw 6.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens op de onderzoekslocatie circa 108 nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal alle bestaande bebouwing worden gesloopt en zullen op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en struiken worden verwijderd ten behoeve van het bouwrijp maken. In figuur 12 is een inrichtingsplan weergegeven.

Figuur 12. Voorlopig ontwerp van de te realiseren nieuwbouw op de onderzoekslocatie (bron: Urban Jazz, versie 20 november 2019).

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 11 februari 2020. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie bestaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

4.3 Gebiedenbescherming

Indien een plangebied in of nabij een beschermd gebied is gelegen, dan dient te worden bepaald of er een (extern) effect valt te verwachten. Het gaat daarbij om Natura 2000-gebieden en gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland.

4.3.1 Natura 2000

Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. Met Natura 2000 wil men deze flora en fauna duurzaam beschermen. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft voor Nederland ruim 160 Natura 2000-gebieden aangewezen. Gezamenlijk hebben ze een oppervlak van ruim 1,1 miljoen hectare. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn. Het doel van Natura 2000 is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit.

Binnen een gebied kan spanning optreden tussen economie en ecologie. In een zogenaamd beheerplan leggen Rijk en provincies vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor en in een zorgvuldige balans met wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden (bron: Regiegroep Natura 2000).

Het is krachtens de Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (artikel 2.7, lid 2).

Handelingen die een negatieve invloed hebben op Natura 2000-gebieden, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie.

4.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omliggende agrarisch gebied.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.

De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk Nederland loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen.

4.4 Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In bijlage 1 (tabel VI) worden de regels nader toegelicht.

Wanneer houtopstanden geveld worden, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Op basis van deze melding wordt door de provincie beoordeeld of de voorgenomen velling aanvaardbaar is in het kader van natuur- en landschapswaarden. Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Indien bij de voorgenomen ontwikkeling herplantplicht geldt, maar niet voldaan kan worden aan de herplantplicht op de projectlocatie zelf, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden met betrekking tot de herplantplicht bij de desbetreffende provincie. De provincie toetst vervolgens of voldaan wordt aan de bij de provinciale verordening gestelde regels voor herbeplanting op andere perceelsgronden. Deze regels hebben onder andere betrekking op de kwaliteit, oppervlakte en locatie van de andere grond en de natuurwaarde van de te vellen houtopstand. Tevens kan ontheffing verleend worden van herplantplicht ter plaatse, indien gewerkt wordt via een door het ministerie goedgekeurde gedragscode die gebruikt mag worden door een van de betrokken partijen voor een wijze van vellen en een wijze van herplanten.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. Binnen gebieden op de grens tussen bebouwde kom en agrarisch buitengebied kunnen dit zijn: huismus, gierzwaluw, kerkuil, steenuil, roek, sperwer, ransuil. Van deze soorten kan de roek op voorhand worden uitgesloten. Deze soortbroed in grote kolonies in bomen, dergelijke kolonies zijn niet op de onderzoekslocatie aanwezig.

Huisumus en gierzwaluw

Huismussen en gierzwaluwen maken gebruik van ruimtes onder dakpannen, nisjes in bebouwing welke toegankelijk zijn via openingen en dergelijke als nestplaats. De te slopen bebouwing is geïnspecteerd op geschiktheid als nestlocatie voor huismussen en gierzwaluwen.

Uit de quickscan is gebleken dat gebouw 6 in potentie geschikt is voor huismussen en gierzwaluwen. Verschillende openingen bij dakpannen en bij de dakrand bieden toegang tot potentiële nestlocaties. Met de voorgenomen sloop van de woning is niet uit te sluiten dat er voor deze soorten negatieve gevolgen ontstaan (zie hoofdstuk 6).

De overige bouwdelen zijn niet geschikt voor huismussen of gierzwaluwen. Deze gebouwen beschikken niet over ruimtes die huismussen en gierzwaluwen kunnen gebruiken als broedlocatie.

Steenuil

Tijdens het veldbezoek is een steenuil aangetroffen op de onderzoekslocatie. De steenuil is tweemaal waargenomen op het noordoostelijke deel van het industrieterrein, waar het dier zich bevond tussen de stalen constructies en opslag van materialen. Het is niet gelukt om de steenuil vast te leggen op foto, tweemaal is de steenuil weggevlogen naar de directe omgeving. Op het deel van de onderzoekslocatie waar de steenuil is waargenomen zijn ook diverse sporen aangetroffen zoals veren, plukplekken, braakballen en uitwerpselen (zie figuren 13 en 14), die duiden op een vast gebruik van de steenuil. In figuur 15 is weergegeven waar de steenuil is waargenomen en wat de vliegbewegingen van de steenuil waren ten tijde van het veldbezoek op 11 februari.

Figuur 13. Braakbal van steenuil op de onderzoekslocatie.

Figuur 14. Veer van steenuil op de onderzoekslocatie.

Figuur 15. Gele cirkel: locatie waar de steenuil en sporen van steenuil zijn aangetroffen. Gele pijlen: vliegbewegingen van steenuil ten tijde van het veldbezoek op 11 februari 2020.

Uit de waarnemingen blijkt dat de onderzoekslocatie zich in een territorium van steenuilen bevindt. Het is niet bekend waar de exacte nestlocatie van de steenuil zich bevindt. In gebouw 2 is de nok in potentie geschikt als verblijfplaats of nestplaats van steenuilen. Bij de nok van gebouw 2 zijn geen sporen van recent gebruik aangetroffen, maar omdat de nestlocatie van de steenuil niet bekend is, valt niet volledig uit te sluiten dat gebouw 2 een functie heeft als vaste rust- of voortplantingsplaats (zie hoofdstuk 6).

Geschikte nestlocaties zijn op de rest van de onderzoekslocatie uit te sluiten vanwege het ontbreken van nestkasten of andere plekken die geschikt zijn als nestlocatie voor steenuil. Het herontwikkelen van de onderzoekslocatie tot woonwijk kan vrijwel zeker leiden tot afname van essentieel leefgebied van de steenuil, waardoor overtreding van de Wet natuurbescherming niet uit te sluiten is (zie hoofdstuk 6).

Kerkuil

Op de onderzoekslocatie zijn geen nestlocaties van kerkuil aanwezig, ook zijn er geen roestplaatsen aangetroffen of andere sporen van gebruik door kerkuil. Omdat kerkuilen relatief grote territoria hebben, is het uit te sluiten dat met de voorgenomen ingreep negatieve gevolgen voor kerkuilen ontstaan.

Sperwer en ransuil

Sperwer en ransuil maken gebruik van oude nesten van ekster en zwarte kraai om te broeden. Omdat dergelijke nesten niet aanwezig zijn op de onderzoekslocatie, zijn negatieve gevolgen voor deze soorten uit te sluiten.

5.1.2 Overige broedvogels

De bebouwing en beplanting op de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals houtduif, winterkoning en merel. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk hollenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai.

Figuur 16. Nest van houtduif op de onderzoekslocatie.

Op de onderzoekslocatie zijn geen boomholtes of nesten van ekster of zwarte kraai aanwezig, met de voorgenomen ingreep zullen daarom geen negatieve gevolgen voor hollenbroeders of makers van grote nesten ontstaan.

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, meervleermuis, baardvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Gebouw 6 (het woonhuis aan de Kapelstraat 8) is in principe geschikt als verblijfplaats voor gebouw-bewonende vleermuizen. Ruimtes bij dakpannen en bij de kantpannen bieden toegang tot het dakbeschot en mogelijk ook tot de niet-geïsoleerde spouwmuur. De bebouwing is in potentie geschikt als zomer-, kraam-, en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Bij sloop- of renovatiewerkzaamheden aan deze woning is mogelijk sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming (zie hoofdstuk 6).

De overige bebouwing is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Gebouwen 4 en 7 beschikken wel over een spouwmuur, maar niet over geschikte openingen. De open stootvoegen bevinden zich op circa 50 centimeter hoogte en verder zijn er geen openingen bij de metalen betimmering die toegang geven tot potentiële verblijfplaatsen.

Gebouwen 2 en 5 betreffen oude stalgebouwen die niet beschikken over een spouwmuur en niet over dakpannen, ook zijn er geen betimmeringen aanwezig waar vleermuizen achter kunnen kruipen. Gebouwen 1 en 3 betreffen kleine schuren die niet beschikken over een spouwmuur, betimmeringen waar vleermuizen achter kunnen kruipen of andere potentiële verblijfplaatsen en gebouw 8 betreft een vervallen oude schuur, welke niet beschikt over een spouwmuur en ook niet meer beschikt over het grootste deel van het dak. Daarmee is dit gebouw te vochtig en tochtig om te dienen als verblijfplaats voor vleermuizen.

De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op holtes, spleten en/of loshangend schors, die kunnen dienen als potentiële vaste rust- of voortplantingsplaats voor boombewonende vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen en daarmee zijn boombewonende vleermuizen uit te sluiten.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk ruige dwergvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Het betreft de uiterwaarden van de Afgedamde Maas en de agrarische gebieden ten noorden, oosten en zuiden van de onderzoekslocatie.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: bever, wezel, bunzing, hermelijn.

Vast rust of voortplantingsplaatsen van deze soorten zijn op de onderzoekslocatie redelijkerwijs uit te sluiten. Er zijn geen geschikte schuilmogelijkheden aanwezig voor deze soorten.

De bever komt voor in de omgeving van de onderzoekslocatie (NDFF). De waarnemingen hebben betrekking tot de uiterwaarden van de Afgedamde Maas ten zuiden van de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie biedt geen geschikt leefgebied voor bevers waardoor negatieve gevolgen voor deze soort door de voorgenomen ingreep uit te sluiten zijn.

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoekslocatie in een deel van Nederland waar de streng beschermde kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn) voorkomen.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal algemene soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, haas en rosse woelmuis. Door de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve effecten voor deze soorten ontstaan (zie hoofdstuk 6).

5.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens gegevens van de NDFF zijn er in de afgelopen 5 jaar in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen streng beschermde reptielen waargenomen. Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig. Het voorkomen van beschermde reptielen op de onderzoekslocatie is daarmee uit te sluiten.

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF zijn in het deel van Nederland waar de onderzoekslocatie ligt, de volgende soorten te verwachten: kamsalamander, kleine watersalamander, rugstreep-pad, gewone pad, bastaardkikker en bruine kikker.

Op de onderzoekslocatie en in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater voor de streng beschermde rugstreeppad of kamsalamander aanwezig. De sloot aan de oostzijde van de onderzoekslocatie betreft zeer voedselrijk, licht stromend water. Doordat de sloot in verbinding staat met andere wateren zal de sloot niet volledig visvrij zijn. Deze omstandigheden maken de sloot ongeschikt als voortplantingswater voor rugstreeppadden en kamsalamander, waardoor negatieve gevolgen voor deze soorten uit te sluiten zijn. De waarnemingen van deze soorten hebben naar verwachting betrekking op de nabijgelegen uiterwaarden en visvrije zonnige poelen.

De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. De sloot die zich aan de oostzijde van de onderzoekslocatie bevindt kan onderkomen bieden aan beide soorten. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten in beperkte mate beschutting vinden tussen de ruigte en dicht struweel. Omdat er in de directe omgeving geen geschikte voortplantingsmogelijkheden zijn voor de streng beschermde rugstreeppad en kamsalamander, zal de onderzoekslocatie geen functie hebben als landhabitat voor deze soorten.

Vissen

De sloot, die zich aan de oostzijde van de onderzoekslocatie bevindt, kan wel leefgebied vormen voor vissen. De sloot wordt door de ingreep op de onderzoekslocatie niet aangetast, waardoor er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming te verwachten zijn.

5.5 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Vlinders

Beschermde vlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat. Bij het habitat is het belangrijk dat aan de eisen van alle stadia van de vlindersoort wordt voldaan. Voor de beschermde soorten in Nederland geldt dat deze veelal gebonden zijn aan zeldzame waardplanten, die vaak alleen in natuurterreinen zijn te vinden. Geschikte waardplanten voor beschermde vlindersoorten als sleedoornpage (sleedoorn), iepenpage (iep) en kleine ijsvogelvlinder (kamperfoelie) zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.6 Vaatplanten

Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing, verharding, tuin, erf en weiland is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. De onderzoekslocatie licht niet in het verspreidingsgebied van beschermde vaatplanten, met vergelijkbare standplaatsen, zoals deze op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Daarnaast zijn er vanuit waarnemingen van de NDFF geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

6.1.1 Jaarrond beschermde broedvogels

Huismus en gierzwaluw

De nesten van huismussen en gierzwaluwen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. Volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van huismussen en gierzwaluwen te beschadigen, te vernielen of weg te nemen, ook als deze niet als zodanig in gebruik zijn.

Indien er in gebouw 6 op de onderzoekslocatie (het woonhuis) nestplaatsen van huismussen of gierzwaluwen aanwezig zijn, hetgeen op basis van de huidige informatie niet is uit te sluiten, zal de voorgenomen ingreep kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen of er broedgevallen van de huismus of gierzwaluwen op de onderzoekslocatie aanwezig zijn dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden tijdens het broedseizoen van de soort.

Steenuil

De steenuil en zijn leefgebied is beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. De soort staat tevens vermeld in de EU-vogelrichtlijn. De nesten van steenuilen zijn het hele jaar beschermd en vallen onder categorie 1 van vogelnesten: 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- of voortplantingsplaats'.

De steenuil heeft twee relevante typen vaste rust- en voortplantingsplaatsen. Dit zijn:

- de plek die als nest gebruikt wordt (voortplantingsplaats) en die ook in de rest van het jaar gebruikt wordt als verblijfplaats
- de plekken die regelmatig door de steenuil worden gebruikt buiten het broedseizoen, maar die ook in het broedseizoen door het mannetje worden gebruikt als het vrouwtje op het nest aan het broeden is.

Op de onderzoekslocatie is een vaste rust- of voortplantingsplaats niet uit te sluiten in de nok van gebouw 2. Middels een inspectie met endoscoopcamera en/of zaklamp kan aangetoond worden of de ruimte in de nok gebruikt wordt als vaste rust- of voortplantingsplaats.

Door de ontwikkeling van de onderzoekslocatie tot woonwijk is er sprake van een negatief effect op de functionele leefomgeving van de op de onderzoekslocatie voorkomende steenuil. Het is op basis van de waarnemingen tijdens de quickscan niet vast te stellen waar de nestlocatie van de steenuil zich exact bevindt, en in hoeverre het leefgebied van de steenuil wordt aangetast. Dat laatste is mede afhankelijk van de hoeveelheid geschikt leefgebied in de directe omgeving, de locatie van de eventuele nestplaats, en hoeveel territoria van steenuilen er in de directe omgeving bevinden.

Middels aanvullend onderzoek zal bepaald moeten worden in hoeverre het leefgebied van steenuilen wordt aangetast. Het aanvullend onderzoek zal plaats moeten vinden middels 3 veldbezoeken in de periode februari tot eind april in de avond of ochtend en een veldbezoek overdag middels een buurt-onderzoek om vast te kunnen stellen waar de mogelijke nestplaats zich bevindt. Op basis van de resultaten van het veldbezoek kan vastgesteld worden of er met de voorgenomen herontwikkeling sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming en of een ontheffing en het treffen van maatregelen noodzakelijk is.

6.1.2 Algemene broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.2 Vleermuizen

Gebouw 6 op de onderzoekslocatie (het woonhuis aan de Kapelstraat) is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De overige bebouwing is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

6.3 Algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën

De werkzaamheden kunnen verstorend werken voor algemene zoogdieren en amfibieën die zich op de onderzoekslocatie bevinden. Door de werkzaamheden kunnen dieren gewond raken of worden gedood. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de Wet natuurbescherming, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.4 Overige soort(groep)en

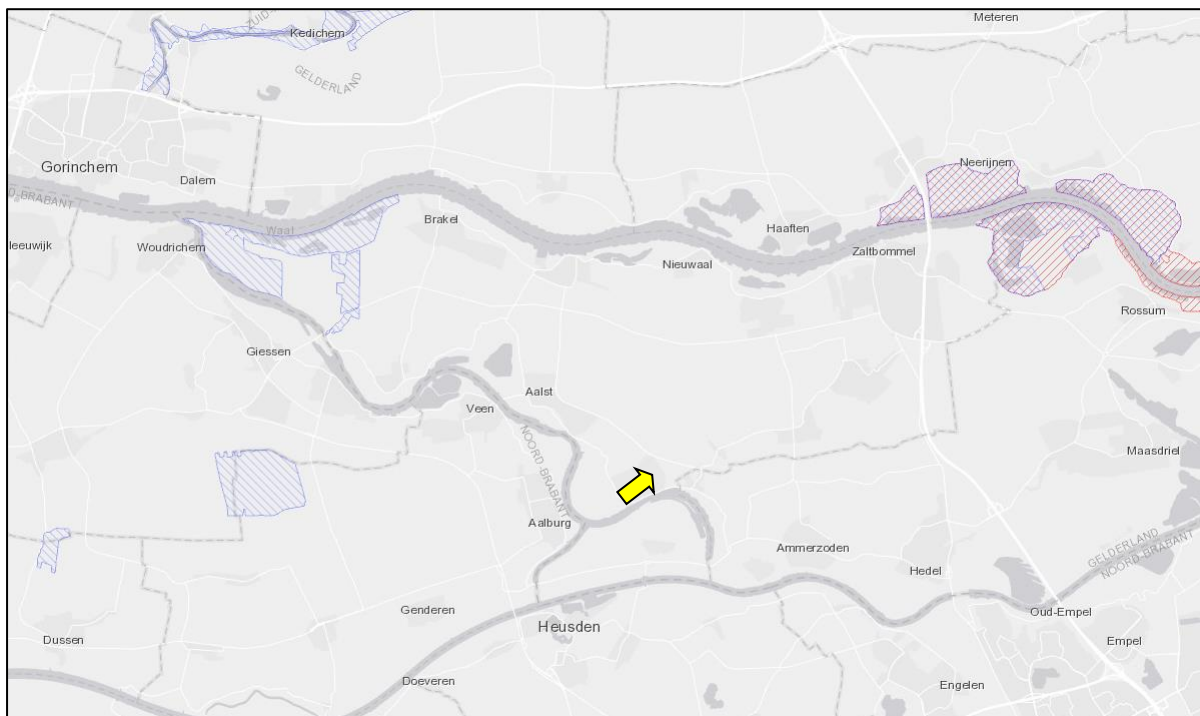
Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 TOETSING AAN GEBIEDENBESCHERMING

In algemene zin kan er door een plan sprake zijn van negatieve gevolgen vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke gebieden er mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen ingrepen op de onderzoekslocatie. Verder wordt beschreven of een vervolgtraject noodzakelijk is en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen.

7.1 Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem, bevindt zich op circa 8,1 kilometer afstand ten noordwesten van de onderzoekslocatie (zie figuur 17).

Figuur 17. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000 (blauw en rood gearceerd).

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen een Natura 2000-gebied. Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat de effecten van een mogelijke toename van stikstof door een andere partij worden getoetst. Toetsing van mogelijke effecten door stikstofdepositie maakt daarom geen onderdeel uit van deze rapportage.

Overige externe effecten als gevolg van de voorgenomen plannen op de onderzoekslocatie zijn, gezien de afstand ($\pm 8,1$ km) tot de meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden in combinatie met de aard van de plannen (sloop en woningbouw) niet te verwachten. Vervolgonderzoek in het kader van de gebiedsbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming wordt niet noodzakelijk geacht.

7.2 Natuurnetwerk Nederland

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een gebied, behorend tot het Natuurnetwerk Nederland. Het meest nabijgelegen gebied bevindt zich direct ten zuiden van de onderzoekslocatie. Het betreft de Afgedamde Maas. In figuur 18 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland weergegeven.

Figuur 18. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van het Natuurnetwerk Nederland (donkergroen) en de Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen).

Het Gelders Natuurnetwerk betreft planologische bescherming van de functie natuur. Dit betekent dat geen andere bestemming mogelijk is dan de bestemming natuur. Omdat met de voorgenomen ingreep de bestemming van het Gelders Natuurnetwerk niet wordt aangetast, zijn verdere vervolgstappen niet noodzakelijk.

8 HOUTOPSTANDEN

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 10 are en bomenrijen van minimaal 21 bomen, gelegen buiten de bebouwde kom (de zogenaamde 'houtopstanden'). Het is verboden deze houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen zonder voorafgaande melding bij gedeputeerde staten. In dit hoofdstuk wordt beschreven of er bij de voorgenomen kap sprake is van meldingsplicht en herplantplicht conform artikel 4.2 en artikel 4.3 van de Wet natuurbescherming. Verder wordt beschreven of er vervolgmaatregelen getroffen dienen te worden ten behoeve van de voorgenomen houtkap.

De bomen op de onderzoekslocatie vallen niet onder de definitie houtopstanden, als bedoeld in paragraaf 4.1 van de Wet natuurbescherming. De te vellen bomen op de onderzoekslocatie betreft een houtopstand op erven of in tuinen. Voor deze houtopstand geldt geen meldingsplicht en herplantplicht.

9 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van Milieutechnisch adviesburo De Bruin een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Kapelstraat (ong.) te Nederhemert.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen woningbouw op de onderzoekslocatie, alsmede een bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens op de onderzoekslocatie circa 108 nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal alle bestaande bebouwing worden gesloopt en zullen op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en struiken worden verwijderd ten behoeve van het bouwrijp maken.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Nader onderzoek naar huismussen en gierzwaluwen in gebouw 6 is noodzakelijk. Daarnaast maakt de onderzoekslocatie deel uit van de functionele leefomgeving van steenuil. Middels nader onderzoek moet vastgesteld worden in hoeverre er sprake is van overtreding van de Wet natuurbescherming en of er maatregelen noodzakelijk zijn. Ook dient de nok van gebouw 2 geïnspecteerd te worden op gebruik door steenuilen.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Gebouw 6 is geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen, nader onderzoek in de periode april-oktober is noodzakelijk om de functie van de bebouwing voor de soort vast te stellen.
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten
Overige soortgroepen		nee	nee	nee	nee	-

Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000	8,1 km	nee	nee	nee	Stikstof maakt geen onderdeel uit van deze toetsing, overige externe effecten zijn uit te sluiten.
Natuurnetwerk Nederland	50 m	nee	nee	nee	Bestemming GNN en GO wordt niet gewijzigd
Houtopstanden	N.v.t.				-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6), is in potentie geschikt voor huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen. Bij sloop- of renovatiewerkzaamheden is er mogelijk sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen wat de functie van de bebouwing is voor deze soorten is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Aanvullend onderzoek voor huismussen betreffen twee veldbezoeken in de periode april-15 mei, aanvullend onderzoek naar gierzwaluwen betreft 3 veldbezoeken in de periode 15 mei tot 15 juli en aanvullend onderzoek naar vleermuizen betreft 5 veldbezoeken tussen 15 april en 1 oktober.

Daarnaast is er tijdens de quickscan een steenuil vastgesteld op de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie maakt deel uit van de functionele leefomgeving van de soort. Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen in hoeverre leefgebied wordt aangetast, waar mogelijke nestplaatsen zich bevinden en wat uitwijkmogelijkheden zijn, ofwel hoeveel geschikt leefgebied in de omgeving bezet is door andere steenuilen. Het aanvullend onderzoek zal plaats moeten vinden middels drie veldbezoeken tussen 1 februari en 30 april, met een tussenliggende periode van minimaal 1 maand tussen het eerste en derde veldbezoek. Daarnaast zal een veldbezoek overdag plaatsvinden (een buurtonderzoek) om de mogelijke nestplaats te kunnen achterhalen. Op basis van de resultaten van het veldbezoek kan een mitigatieplan worden opgesteld en kan worden vastgesteld of een ontheffing noodzakelijk is voor de aantasting van functioneel leefgebied.

De nok van gebouw 2 is in potentie geschikt als vaste rust- en voortplantingsplaats voor steenuilen. Middels een inspectie met endoscoopcamera en/of zaklamp kan aangetoond worden of de nok in gebruik als vaste rust- of voortplantingsplaats door steenuilen. Deze inspectie kan gecombineerd worden met het overige aanvullende onderzoek naar steenuilen.

Tot slot dient de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om doden en verwonden te voorkomen. Dit kan door het zorgvuldig, en buiten de gevoelige periodes, verwijderen van materialen zoals struiken en takkenhopen.

Econsultancy
Doetinchem, 19 februari 2020

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Limpens H., Regelink J. (2017). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Nederhemert, periode 2010-2020

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

www.gelderland.nl/Kaartenencijfers

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a)	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b)	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c)	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, grijze grootoorvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollolvinder, boszandoog, donker pimpernelblauwtje, grote vuurvinder, moerasparelmoervlinder, monarchvlinder, pimpernelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihal, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilvereiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barmstij, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilvereiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekelzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpessuspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangenarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: 1. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. 2. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. 3. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhert, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparelmoevlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoevlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoevlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, kommavlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegel dikkopje, veenbesblauwtje, veenbosparelmoevlinder, veenhooibeestje, veldparelmoevlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, bekierde ogentroost, berggamander, bergnachtorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorischis, dregs, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiszandje, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseeneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedaauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelelie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw pazelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op: - Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; - Houtopstanden op erven of in tuinen; - Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; - Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; - Kweekgoed; - Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; - het dunnen van een houtopstand; - uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: - ten minste eens per tien jaar worden geoogst; - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	- Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten. - Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.
Artikel 4.3 lid 1 en 2	Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand. De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.
Artikel 4.4 lid 1	De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op: het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer
Artikel 4.5	Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

ECOLOGISCH VELDONDERZOEK

KAPELSTRAAT (ONG.)

TE NEDERHEMERT

Ecologie

Rapportage ecologisch veldonderzoek

Kapelstraat (ong.) te Nederhemert

Opdrachtgever	Milieutechnisch adviesburo De Bruin Gerrit Achterbergstraat 6 4043 GH Opheusden
Rapportnummer	10485.003
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	13 november 2020
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	Dhr. J.G. Boogaard, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	3
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	8
	5.1 Steenuil	8
	5.2 Huismus	10
	5.3 Gierzwaluw	10
	5.4 Vleermuizen	11
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	13
	6.1 Steenuil	13
	6.2 Huismus	13
	6.3 Gierzwaluw	14
	6.4 Gewone dwergvleermuis	14
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Milieutechnisch adviesburo De Bruin opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Kapelstraat (ong.) te Nederhemert.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzoekslocatie, alsmede een bestemmingsplanwijziging.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in februari 2020 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 10485.001).

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er meer informatie is benodigd ten aanzien van steenuilen, huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 5,2$ ha) ligt aan de Kapelstraat (ong.), gelegen aan de oostzijde van de kern van Nederhemert. In figuur 1 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 140.045$, $Y = 419.500$.

Figuur 1. Ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een voormalig industrieterrein, kwekerij, erf en enkele graslanden. Op de onderzoekslocatie zijn 8 verschillende gebouwen aanwezig.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens op de onderzoekslocatie circa 108 nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal alle bestaande bebouwing worden gesloopt en zullen op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en struiken worden verwijderd ten behoeve van het bouwrijp maken.

Figuur 2. Voorlopig ontwerp van de te realiseren nieuwbouw op de onderzoekslocatie (bron: Urban Jazz, versie 20 november 2019).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in februari 2020 heeft uitgevoerd (rapport 10485.001), is de volgende conclusie naar voren gekomen:

Het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6), is in potentie geschikt voor huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen. Bij sloop- of renovatiewerkzaamheden is er mogelijk sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen wat de functie van de bebouwing is voor deze soorten is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Aanvullend onderzoek voor huismussen betreffen twee veldbezoeken in de periode april-15 mei, aanvullend onderzoek naar gierzwaluwen betreft 3 veldbezoeken in de periode 15 mei tot 15 juli en aanvullend onderzoek naar vleermuizen betreft 5 veldbezoeken tussen 15 april en 1 oktober.

Daarnaast is er tijdens de quickscan een steenuil vastgesteld op de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie maakt deel uit van de functionele leefomgeving van de soort. Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen in hoeverre leefgebied wordt aangetast, waar mogelijke nestplaatsen zich bevinden en wat uitwijkmogelijkheden zijn, ofwel hoeveel geschikt leefgebied in de omgeving bezet is door andere steenuilen. Het aanvullend onderzoek zal plaats moeten vinden middels drie veldbezoeken tussen 1 februari en 30 april, met een tussenliggende periode van minimaal 1 maand tussen het eerste en derde veldbezoek. Daarnaast zal een veldbezoek overdag plaatsvinden (een buurtonderzoek) om de mogelijke nestplaats te kunnen achterhalen. Op basis van de resultaten van het veldbezoek kan een mitigatieplan worden opgesteld en kan worden vastgesteld of een ontheffing noodzakelijk is voor de aantasting van functioneel leefgebied.

De nok van gebouw 2 is in potentie geschikt als vaste rust- en voortplantingsplaats voor steenuilen. Middels een inspectie met endoscoopcamera en/of zaklamp kan aangetoond worden of de nok in gebruik als vaste rust- of voortplantingsplaats door steenuilen. Deze inspectie kan gecombineerd worden met het overige aanvullende onderzoek naar steenuilen.

Tot slot dient de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om doden en verwonden te voorkomen. Dit kan door het zorgvuldig, en buiten de gevoelige periodes, verwijderen van materialen zoals struiken en takkenhopen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

De onderzoeken naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen beperken zich tot gebouw 6 van de onderzoekslocatie (zie figuur 1). Het onderzoek naar steenuilen heeft betrekking op gebouw 2 (vaste rust- of voortplantingsplaats) en de gehele onderzoekslocatie alsmede de directe omgeving (functioneel leefgebied).

Voor het onderzoek naar **huismus** zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Het gebouw dat onderzocht is betreft het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6). Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

Voor het onderzoek naar **gierzwaluw** zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Het onderzoek beperkt zich tot het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6). De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument (BIJ12, versie juni 2017). De veldbezoeken hebben plaatsgevonden gedurende de avondschemering, tussen 18.00 uur en zonsondergang. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierzwaluw (BIJ12, versie juni 2017).

Het onderzoek naar **steenuilen** heeft bestaan uit twee delen, namelijk een onderzoek naar het voorkomen van steenuilenterritoria op de onderzoekslocatie en de directe omgeving. Ook heeft een veldbezoek overdag plaatsgevonden. Het veldbezoek overdag heeft als doel gehad om de vaste rust- en voortplantingsplaats van de steenuil vast te stellen die op de onderzoekslocatie voorkomt. Er is navraag gedaan bij Steenuilenwerkgroep Bommelerwaard om na te gaan of er bekende nestplaatsen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voorkomen. Tevens is met behulp van een endoscoopcamera en/of zaklamp een inspectie gedaan bij de nok van gebouw 2, om vast te stellen of de ruimte bij de nok in gebruik is door steenuilen, hierbij is gezocht naar sporen van steenuilen zoals uitwerpselen, braakballen en veren.

Voor het onderzoek naar de functionele leefomgeving van steenuilen zijn in de periode half februari tot eind april een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De tussenliggende periode tussen het eerste en laatste veldbezoek bedraagt minimaal 1 maand. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tussen 30 minuten na zonsondergang en 30 minuten voor zonsopkomst. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met het soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en het Kennisdocument van de steenuil (BIJ12, versie juni 2017).

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn bij gebouw 6 in de periode half april tot oktober in totaal zes veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geeft niet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal uitgevoerde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per veldronde in de periode van zomer- en kraamverblijfplaatsen. Verwacht wordt dat met zes bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek heeft bestaan uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		februari		maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
Steenuil	tijdstip	-	3 x avond 1 x overdag			-				
	datum	16 maart, 31 maart en 21 april 2020 14 mei (overdag)								
	functie	territorium (avond) nestplaats (overdag)								
gierzwaluwen						3 x avond				
						18 mei, 3 juni en 1 juli 2020				
						nestplaatsen				
vleermuizen	tijdstip	-				3 x avond 1 x ochtend		-	2 x avond	
	datum					18 mei, 3 juni en 1 juli 2020 (avond) 9 juni 2020 (ochtend)			27 augustus en 21 september 2020	
	functie					zomer- en kraamverblijf			paar/baltsverblijf	
huismussen					2 x overdag					
					16 april en 14 mei 2020					
					nestplaats					

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van steenuilen, huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken voor was de temperatuur lager dan 10 °C (bij vleermuizen en gierzwaluwen). De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag.

Tabel II. Omstandigheden avondbezoeken steenuilen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
16 maart 2020	19:20 - 21:20	6 °C	Windkracht 1-2 Bft. helder en droog
31 maart 2020	20:45 - 22:45	4 °C	Windkracht 1-2 Bft. helder en droog
21 april 2020	21:20 - 23:20	15 °C	Windkracht 2-3 Bft. bewolkt en droog

Tabel II. Omstandigheden veldbezoeken gierzwaluwen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
18 mei 2020	19:30 - 21:30	14 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
3 juni 2020	19:50 - 21:50	17 °C	Windkracht 3 Bft, helder en droog
1 juli 2020	20:00 - 22:00	18 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog

Tabel II. Omstandigheden veldbezoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
18 mei 2020	21:30 - 23:30	14 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
3 juni 2020	21:50 - 23:50	17 °C	Windkracht 3 Bft, helder en droog
9 juni 2020	3:20 - 5:25	12 °C	Windkracht 2 Bft, licht bewolkt en droog
1 juli 2020	22:00 - 00:00	18 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
27 augustus 2020	21:45 - 00:00	16 °C	Windkracht 2 Bft, bewolkt en droog
21 september 2020	20:40 - 22:50	16 °C	Windkracht 1 Bft, helder en droog

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Steenuil

Tijdens de quickscan Wet natuurbescherming, die door Econsultancy in februari 2020 is uitgevoerd, is al gebleken dat er een steenuil voorkomt op de onderzoekslocatie ten oosten van gebouw 4. Om een goed beeld te krijgen van de lokale populatie steenuilen, het leefgebied van de steenuilen en waar de vaste rust- en voortplantingsplaatsen zich bevinden is in 2020 aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Vaste rust- en voortplantingsplaatsen

Uit de quickscan Wet natuurbescherming is naar voren gekomen dat de schuur in het noorden van de onderzoekslocatie (gebouw 2) potentieel geschikt is als nestplaats voor steenuilen. Aanvullend op het steenuilenonderzoek in de avond is op 14 mei 2020 overdag met een endoscoopcamera de nokvorst onderzocht op sporen van gebruik door steenuilen. Duidelijk te zien was dat de nokvorst van het gebouw niet gebruikt wordt als nestplaats van steenuilen. Op basis van deze inspectie is met voldoende zekerheid uit te sluiten dat op de onderzoekslocatie nestplaatsen van steenuilen aanwezig zijn.

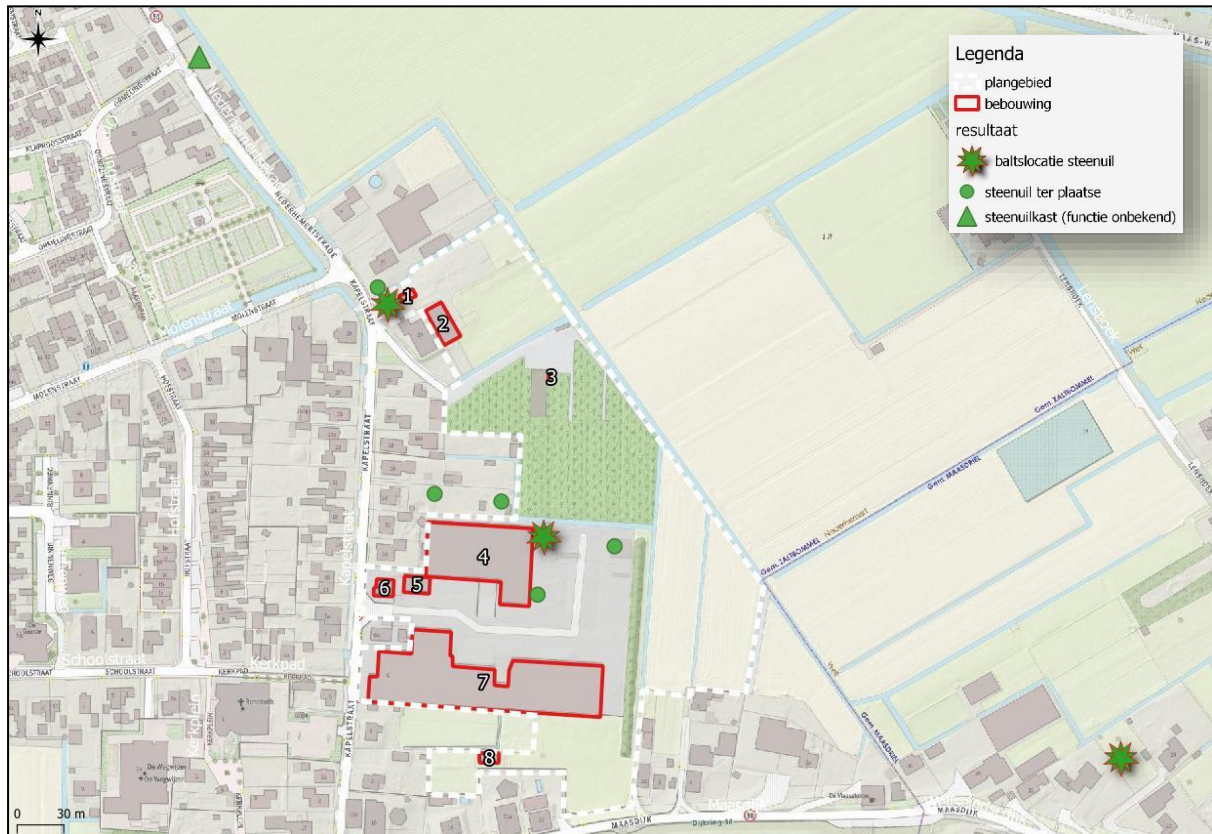
Territoria en leefgebied

Om de functie van de onderzoekslocatie en de directe omgeving voor steenuilen vast te stellen zijn drie veldbezoeken in de avond uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken zijn in totaal drie baltsende steenuilen waargenomen, waarvan twee op de onderzoekslocatie. Eén steenuil was aan het baltsen tussen de opgeslagen bouwmaterialen ten oosten van gebouw 4, op de plek waar ook tijdens de quickscan Wet natuurbescherming een rustende steenuil is waargenomen. Deze steenuil is op deze locatie gedurende alle veldbezoeken waargenomen. Regelmatig vloog de steenuil richting de achtertuinen van Kapelstraat 10 tot en met 18. Met name bij verstoring door geluid vloog de steenuil in deze richting. Onduidelijk is of hier een nestkast of andere nestplaats aanwezig is, maar op basis van de waarnemingen bestaat het vermoeden dat de vaste rust- of voortplantingsplaats van deze steenuil zich hier bevindt.

Tegelijkertijd met de baltsende steenuil nabij gebouw 4, is ook eenmalig een baltsende steenuil waargenomen in een boom nabij gebouwen 1 en 2. Tijdens een ander veldbezoek is vlakbij de baltslocatie nog een keer een roepende steenuil waargenomen, vermoedelijk dezelfde steenuil. Het is niet exact bekend waar de vaste rust- of voortplantingsplaats van deze steenuil zich bevindt. Wel is er op 200 meter ten noordwesten van de baltslocatie een nestkast aanwezig. Gezien deze afstand minder dan 300 meter is, bestaat de kans dat de vaste rust- en voortplantingsplaats van de baltsende steenuil nabij gebouw 1 en 2 zich bevindt in deze nestkast. Echter is dit niet met zekerheid vast te stellen op basis van de waarnemingen. Tot slot is er nog een baltsend paartje steenuilen waargenomen bij een boerderij ten zuidoosten van de onderzoekslocatie. Het is aannemelijk dat op deze locatie een nestlocatie aanwezig is.

Om er achter te komen waar de vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de twee baltsende steenuilen op de onderzoekslocatie zich exact bevinden is navraag gedaan bij de Steenuilenwerkgroep Bommelerwaard. Volgens dhr. H. Kolman van de steenuilenwerkgroep zijn er in de buurt van de Kapelstraat in Nederhemert geen nestkasten bekend die door de steenuilenwerkgroep beheerd worden. Wel is er een jaar geleden een losse waarneming doorgegeven van een steenuil op de onderzoekslocatie op een vergelijkbare plek waar tijdens het aanvullend onderzoek door Econsultancy ook steenuilen zijn aangetroffen (nabij gebouw 4). In het verleden heeft de steenuilenwerkgroep wel een nestkast in beheer gehad op dezelfde locatie als waar het steenuilenpaartje aan de Maasdijk is aangetroffen. Mogelijk hebben de bewoners een nieuwe kast opgehangen, maar is deze kast niet meer in beheer bij de steenuilenwerkgroep, of broeden de steenuilen niet meer in een nestkast maar in een schuur of een andere niet-kunstmatige nestplaats.

Samengevat zijn er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie drie territoria van steenuilen aanwezig waarvan twee territoria op de onderzoekslocatie zijn aangetroffen. Een nestplaats van steenuilen op de onderzoekslocatie is uitgesloten, maar de onderzoekslocatie maakt wel deel uit van het functionele leefgebied van steenuilen. In hoofdstuk 6 zal hier verder op ingegaan worden. Een overzicht van de waarnemingen van steenuilen is weergegeven in figuur 3.

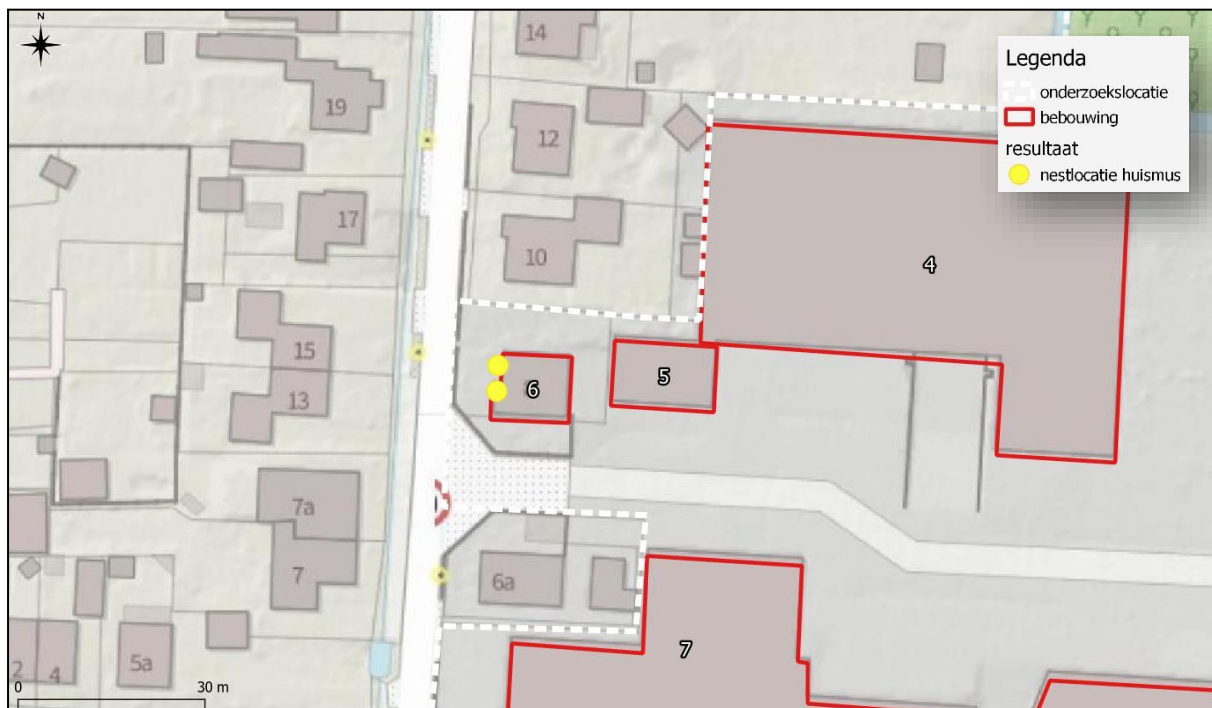
Figuur 3. Verspreiding van de steenuilen op basis van inventarisatie in het seizoen 2020.

5.2 Huismus

Voor het onderzoek naar huismussen zijn twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend. Direct bij aankomst tijdens het eerste veldbezoek zijn er twee zingende mannetjes huismussen aangetroffen in de dakgoot van de westzijde van gebouw 6. Ook zijn er twee vrouwtjes waargenomen die met nestmateriaal onder de dakpannen verdwenen. In totaal zijn er twee nestlocaties van huismussen aangetroffen (zie figuur 4 en 5). In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn nog meer huismussen aanwezig, maar er zijn geen exacte nestlocaties vastgesteld buiten de onderzoekslocatie, mogelijk dat de nesten zich aan de achterzijde bevinden van woningen die niet tot de onderzoekslocatie behoren.

Figuur 4. Nestlocaties huismussen in gebouw 6 (Kapelstraat 8).

Figuur 5. Verspreiding van de huismussen op basis van inventarisatie in het seizoen 2020.

5.3 Gierzwaluw

Om de functie van gebouw 6 (Kapelstraat 8) voor gierzwaluwen vast te stellen zijn drie veldbezoeken in de avond uitgevoerd. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn in- of uitvliegende gierzwaluwen aangetroffen. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie werden wel meerdere gierzwaluwen aangetroffen, maar de nestlocaties bevinden zich vermoedelijk richting de dorpskern. Op basis van de geleverde onderzoeksinspanning is met voldoende zekerheid uit te sluiten dat de onderzoekslocatie een functie heeft als nestplaats voor gierzwaluwen.

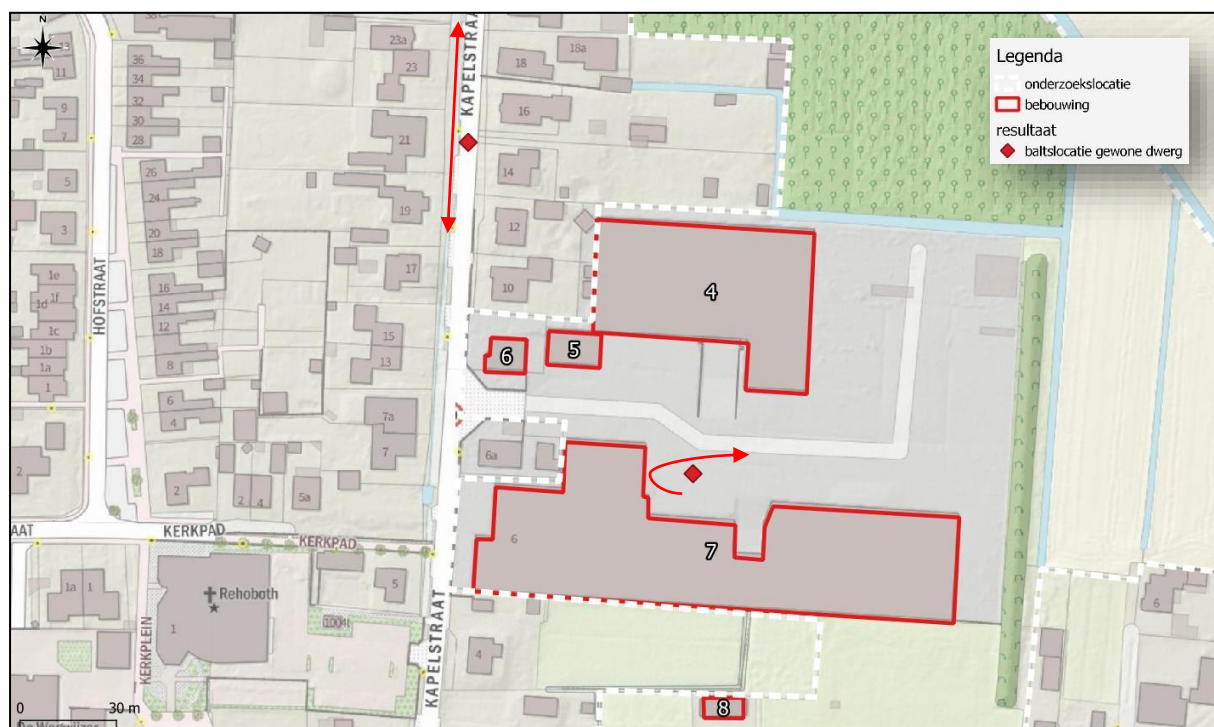
5.4 Vleermuizen

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Voor het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn drie veldbezoeken in de avond, en één veldbezoek in de ochtend uitgevoerd. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen in gebouw 6 (Kapelstraat 8). Gedurende alle veldbezoeken is vleermuisactiviteit waargenomen in de vorm van enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen en rosse vleermuizen en passerende gewone dwergvleermuizen, die elders in de dorpskern verblijven. Deze vleermuizen hadden geen binding met de bebouwing op de onderzoekslocatie. Op basis van deze waarnemingen zijn zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen op de onderzoekslocatie uit te sluiten.

Paar- en baltsverblijfplaatsen

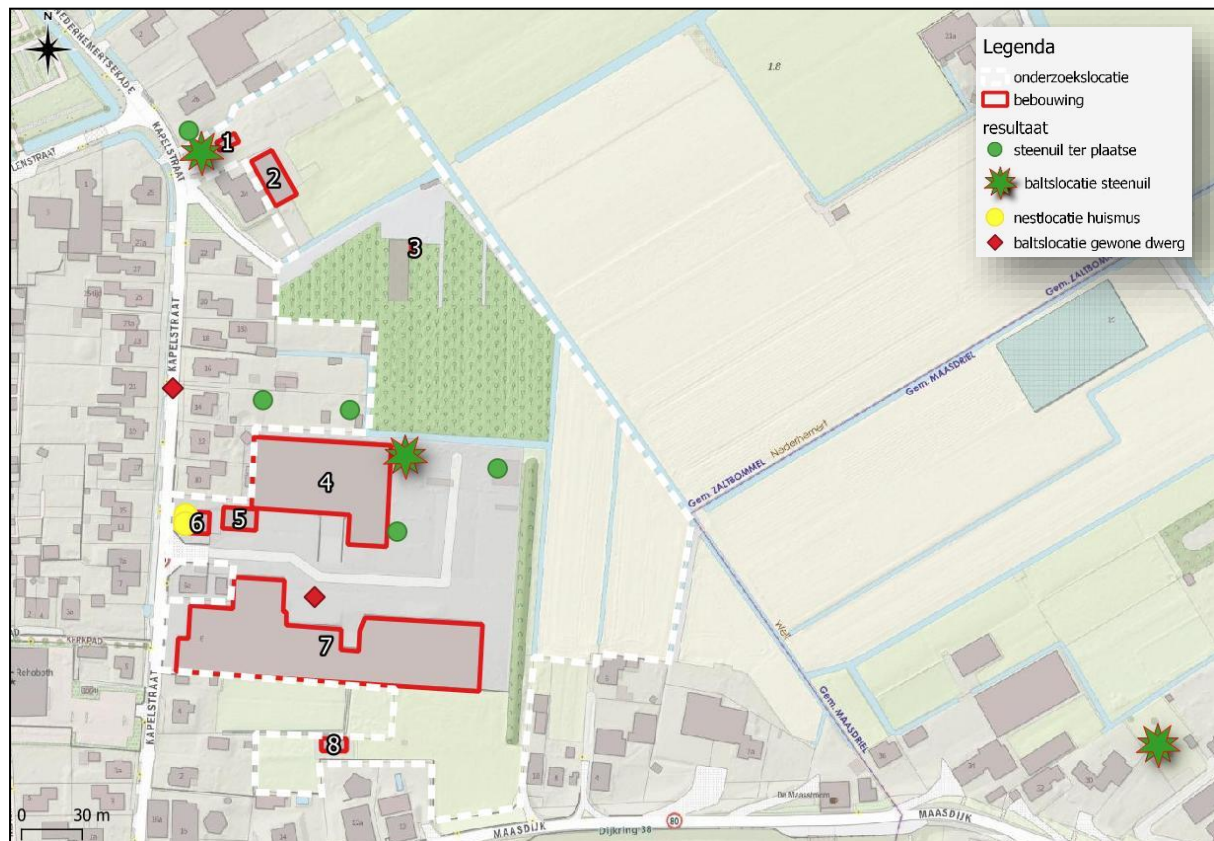
Voor het onderzoek naar paar- en baltsverblijfplaatsen zijn twee avondbezoeken uitgevoerd in de periode augustus-september. Gedurende het eerste veldbezoek was gedurende de gehele avond een baltsende vleermuis aanwezig in de kapelstraat. De vleermuis maakte een lange baltsvlucht door de gehele Kapelstraat en vertoonde geen enkele binding met de onderzoekslocatie. De tweede baltsende vleermuis is eenmalig aangetroffen ten noorden van gebouw 7. Op de betreffende locatie zijn geen invliegmogelijkheden voor vleermuizen aanwezig, vermoedelijk gebruikte de gewone dwergvleermuis de hogere loods vooral als 'klankast' om vrouwtjes te lokken, maar bevindt de paarverblijfplaats zich elders. Er zijn geen aanwijzingen dat de bebouwing op de onderzoekslocatie een functie heeft als verblijfplaats voor vleermuizen. In figuur 6 is de verspreiding van vleermuisfuncties weergegeven.

Figuur 6. Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2020. Met de rode pijlen zijn globaal de baltsvluchten weergegeven.

5.5 Samenvatting

In figuur 6 zijn de resultaten van het onderzoek samengevat weergegeven. In totaal zijn er drie territoria van steenuilen aangetroffen, waarvan twee op de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn er twee huis-musnesten aanwezig in gebouw 6 (kapelstraat 8). Gierzwaluwnesten en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de geleverde onderzoeksinspanning uit te sluiten op de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Verspreiding resultaten veldonderzoek in het seizoen 2020.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Steenuil

De steenuil en zijn leefgebied is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De soort staat tevens vermeld in de EU-vogelrichtlijn. De nesten van steenuilen zijn het hele jaar beschermd en vallen onder categorie 1 van vogelnesten: 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en voortplantingsplaats'.

De steenuil heeft twee relevante typen verblijfplaatsen. Dit zijn:

- de plek die als nest gebruikt wordt (voortplantingsplaats) en die ook in de rest van het jaar gebruikt wordt als verblijfplaats;
- de plekken die regelmatig door de steenuil worden gebruikt buiten het broedseizoen, maar die ook in het broedseizoen door het mannetje worden gebruikt als het vrouwtje op het nest aan het broeden is (rustplaats).

Met de voorgenomen ingreep is er geen sprake van directe aantasting van een vaste rust- of voortplantingsplaats van steenuilen. Indirect kan er wel sprake zijn van aantasting van een verblijfplaats. Dit laatste kan van toepassing zijn als het essentiële leefgebied van steenuilen dusdanig wordt aangetast dat een territorium zijn functionaliteit voor de steenuil verliest. In dit geval zijn de vaste verblijfplaatsen van steenuilen niet meer functioneel en kan sprake zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming.

Gezien het gegeven dat de ingreep gaat plaatsvinden in twee territoria van steenuilen, valt niet uit te sluiten dat met de voorgenomen ingreep sprake zal zijn van aantasting van essentieel leefgebied. Hierdoor is overtreding van de Wet natuurbescherming mogelijk aan de orde. Het opstellen van een nadere effectanalyse en een uitgebreid mitigatieplan is noodzakelijk om negatieve gevolgen voor steenuilen te voorkomen. Het succes van dergelijke mitigerende maatregelen is op voorhand lastig te voorspellen gezien de grote schaal van de herontwikkeling. De kans is daardoor aanwezig dat, ondanks het treffen van voldoende mitigerende maatregelen, de herontwikkeling kan leiden tot een tijdelijke afname van de functionaliteit van het gebied voor steenuilen. Daarom zal een dergelijk mitigatieplan getoetst moeten worden door de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

6.2 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Bij de voorgenomen sloop- of renovatie van de bebouwing zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Omdat de nesten in principe het hele jaar gebruikt worden en de nestplaatsen door de werkzaamheden beschadigd of vernield zullen worden, is een ontheffing van artikel 3.1 lid 2 benodigd voor het tijdelijke verlies van functionaliteit.

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het opzettelijk storen van vogels. Hierbij geldt dat het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Bij het verjagen van de huismussen, als gevolg van de sloop van de bebouwing is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht, echter het verjagen heeft niet tot doel om de staat van instandhouding negatief te beïnvloeden waardoor een ontheffing niet noodzakelijk is.

6.3 Gierzwaluw

De gierzwaluw is een beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd. De verboden handelingen die van toepassing zijn, betreffen het opzettelijk doden of vangen van vogels, het opzettelijk verstoren van de vogels en beschadigen of vernielen van nest, eieren en rustplaatsen. Op de onderzoekslocatie en binnen de invloedssfeer van de voorgenomen herontwikkeling zijn geen nesten van gierzwaluwen aanwezig. Derhalve zal met de voorgenomen ingreep geen sprake zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van gierzwaluwen.

6.4 Gewone dwergvleermuis

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen. Op de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig, waarmee de voorgenomen ingreep niet zal leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van vleermuizen.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Milieutechnisch adviesburo De Bruin een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Kapelstraat (ong.) te Nederhemert.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen nieuwbouw op de onderzoekslocatie, alsmede een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens op de onderzoekslocatie circa 108 nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal alle bestaande bebouwing worden gesloopt en zullen op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en struiken worden verwijderd ten behoeve van het bouwrijp maken.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

In totaal zijn in de omgeving van het plangebied drie territoria van steenuilen aangetroffen, waarvan twee op de onderzoekslocatie zelf. Daarnaast zijn er twee huismusnesten aanwezig in gebouw 6 (kapelstraat 8). Gierzwaluwnesten en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de geleverde onderzoeksinspanning uit te sluiten op de onderzoekslocatie.

Conclusie

Met de voorgenomen herontwikkeling is mogelijk sprake van overtreding van de wet natuurbescherming ten aanzien van huismussen en steenuilen. Om negatieve gevolgen voor deze soorten te voorkomen zal een nadere effectanalyse en een uitgebreid mitigatieplan noodzakelijk zijn. Omdat ondanks het treffen van maatregelen overtreding van de Wet natuurbescherming niet uit te sluiten is, zal het mitigatieplan getoetst moeten worden door de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

Nesten van gierzwaluwen en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de geleverde onderzoeksinspanning uit te sluiten op de onderzoekslocatie. De voorgenomen ingreep zal dan ook niet leiden tot negatieve gevolgen voor deze soorten, waardoor vervolgstappen voor gierzwaluwen en vleermuizen niet noodzakelijk zijn.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

PROJECTPLAN

KAPELSTRAAT (ONG.)

TE NEDERHEMERT

Ecologie

Rapportage projectplan

Kapelstraat (ong.) te Nederhemert

Opdrachtgever	Milieutechnisch adviesburo De Bruin Gerrit Achterbergstraat 6 4043 GH Opheusden
Rapportnummer	10485.005
Versienummer	D2
Status	Eindrapportage
Datum	11 februari 2021
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	De heer C.C. Slemmer, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer J.G. Boogaard, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA.....	2
2.1	Locatiegegevens en huidige situatie.....	2
2.2	Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	4
2.3	Deskundige begeleiding.....	5
3	VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE	6
3.1	Onderzoeksmethode.....	6
3.2	Onderzoeksresultaten	8
3.3	Samenvatting.....	12
4	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING	14
4.1	Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering.....	14
4.2	Doel en belang van de activiteiten.....	15
4.3	Planning en onderbouwing van de activiteiten	15
4.4	Alternatieven.....	15
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA.....	17
5.1	Effecten op korte termijn steenuil	17
5.2	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding steenuil.....	18
5.3	Effecten op korte termijn huismus	19
5.4	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding huismus.....	20
5.5	Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.....	20
6	TE TREFFEN MAATREGELEN	22
6.1	Inleiding	22
6.2	Tijdelijke mitigatie huismus.....	22
6.3	Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken.....	22
6.4	Landschappelijke inpassing steenuil	23
6.5	Duurzame maatregelen in nieuwbouw.....	25
7	SAMENVATTING	26

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Milieutechnisch adviesburo De Bruin opdracht gekregen voor het opstellen van een projectplan in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen nieuwbouw aan de Kapelstraat (ong.) te Nederhemert.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?

Uit de quickscan blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er meer informatie is benodigd ten aanzien van steenuilen, huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen. Daarom is in 2020 aanvullend onderzoek naar deze soortgroepen uitgevoerd. De resultaten van het veldonderzoek zijn beschreven in rapport 10485.003 maar zijn ook verwerkt in onderhavige rapportage.

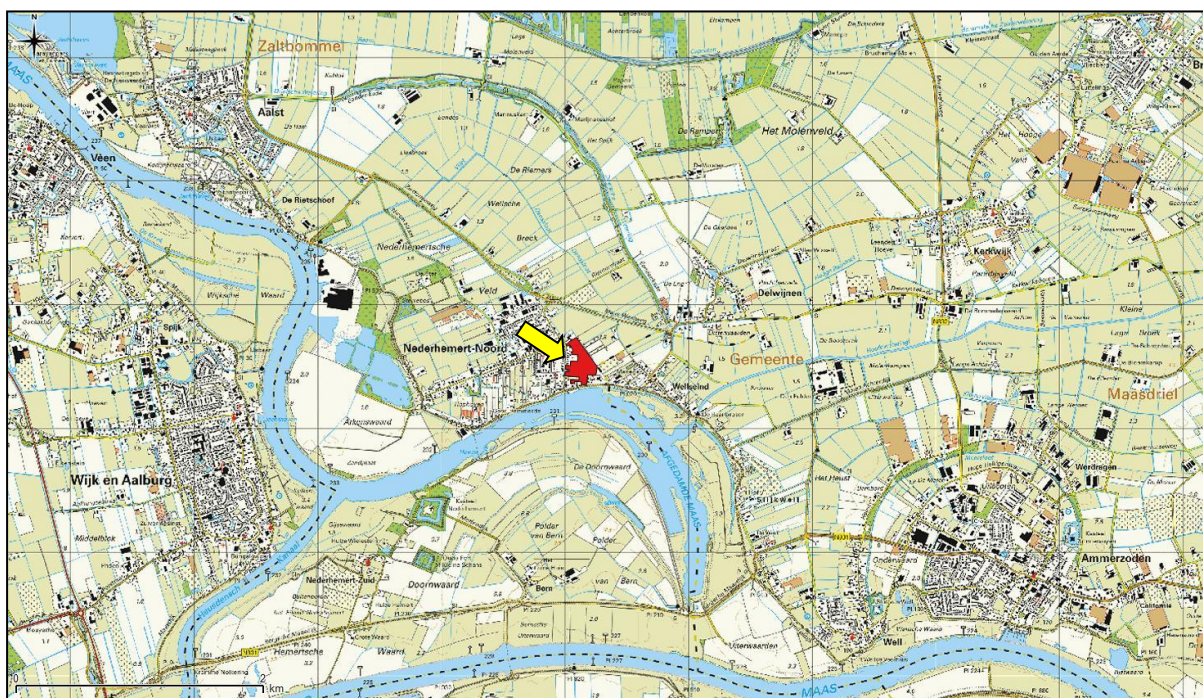
Om negatieve gevolgen te voorkomen worden maatregelen uitgevoerd die bestaan uit het vooraf aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen, werken buiten de gevoelige periode, zorgvuldig handelen en het na de ingreep permanent geschikt maken van het functioneel leefgebied en het realiseren van permanente nestplaatsen.

2 GEGEVENS VAN DE LOCATIE EN HET GEBRUIK DOOR FLORA EN FAUNA

2.1 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie ($\pm 5,2$ ha) ligt aan de Kapelstraat (ong.), gelegen aan de oostzijde van de kern van Nederhemert. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 140.145$, $Y = 419.500$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

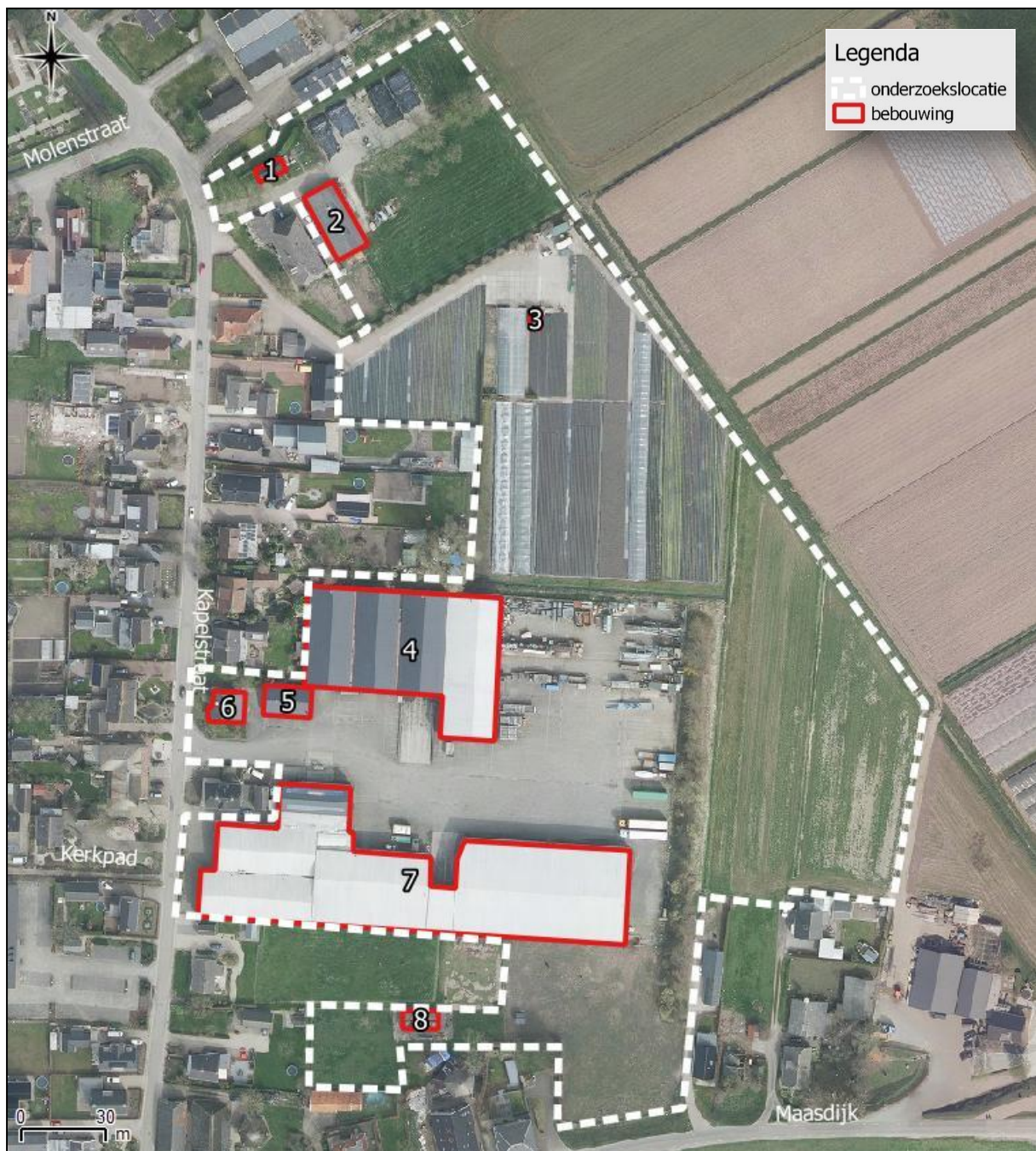
De onderzoekslocatie is onderverdeeld in verschillende oorspronkelijke gebruiksfuncties. In figuur 2 zijn de verschillende gebouwen weergegeven. Het noordelijke deel betreft een erf en is bebouwd met twee schuren (gebouwen 1 en 2). Gebouw 1 betreft een kleine, uit hout opgetrokken, half open schuur die beschikt over een stalen dak. Gebouw 2 betreft een grotere schuur die als opslag wordt gebruikt. De schuur beschikt over een golfplaten dak en beschikt grotendeels over een dakbeschot. Verder is staan er op het noordelijke deel van het terrein een aantal oude fruitbomen en essen.

Ten zuiden van het erf bevindt zich een kwekerij. Het terrein is volledig verhard. Aan de noordoostzijde en aan de zuidzijde zijn sloten aanwezig en aan de westzijde bevindt zich een dichte coniferenhaag. Op de kwekerij is een klein gebouw (gebouw 3) aanwezig die is opgetrokken uit metalen damwandplaten.

Het centrale deel van de onderzoekslocatie betreft een (voormalig) logistiek industrieterrein. Op het terrein zijn grote loodsen aanwezig (gebouwen 4 en 7) die opgetrokken zijn uit steen en metaal, verder is het terrein grotendeels verhard. Ook zijn stalen constructies aanwezig voor de opslag van materialen. Aan de westzijde van het industrieterrein bevindt zich een woonhuis (gebouw 6) met daarbij een opslagschuur (gebouw 5) met dezelfde eigenschappen als gebouw 2.

Het zuiden en oosten van de onderzoekslocatie betreffen voormalige agrarische percelen (grasland). Verder is wat laag braamstruweel aanwezig en staat er een in verval zijnde voormalige schuur op het terrein (gebouw 8), die niet meer beschikt over een dak.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 11 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie.

Figuur 3. Kwekerij op centrale deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 4. Grens tussen kwekerij en industrieterrein.

Figuur 5. Gebouw 2 in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 6. Noordelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 7. Overzicht van loodsen (gebouw 7) op het industrieterrein.

Figuur 8. Reeds verwijderde houtwal op grens tussen industrieterrein en oostelijk deel van de onderzoekslocatie.

Figuur 9. Zuidzijde van gebouw 7.

Figuur 10. Gebouw 8.

Figuur 11. Gebouw 5 met op de achtergrond gebouw 6.

2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in februari 2020 een quickscan Wet natuurbescherming voor de locatie opgesteld (rapport (10485.001). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 11 februari 2020. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van diverse gebouwen is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels. Uit de quickscan Wet natuurbescherming is de volgende conclusie naar voren gekomen:

Het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6), is in potentie geschikt voor huismussen, gierzwaluwen en gebouwbewonende vleermuizen. Bij sloop- of renovatiewerkzaamheden is er mogelijk sprake van overtreding van de Wet natuurbescherming. Om vast te stellen wat de functie van de bebouwing is voor deze soorten is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Aanvullend onderzoek voor huismussen betreffen twee veldbezoeken in de periode april-15 mei, aanvullend onderzoek naar gierzwaluwen betreft 3 veldbezoeken in de periode 15 mei tot 15 juli en aanvullend onderzoek naar vleermuizen betreft 5 veldbezoeken tussen 15 april en 1 oktober.

Daarnaast is er tijdens de quickscan een steenuil vastgesteld op de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie maakt deel uit van de functionele leefomgeving van de soort. Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen in hoeverre leefgebied wordt aangetast, waar mogelijke nestplaatsen zich bevinden en wat uitwijkmogelijkheden zijn, ofwel hoeveel geschikt leefgebied in de omgeving bezet is door andere steenuilen. Het aanvullend onderzoek zal plaats moeten vinden middels drie veldbezoeken tussen 1 februari en 30 april, met een tussenliggende periode van minimaal 1 maand tussen het eerste en derde veldbezoek. Daarnaast zal een veldbezoek overdag plaatsvinden (een buurtonderzoek) om de mogelijke nestplaats te kunnen achterhalen. Op basis van de resultaten van het veldbezoek kan een mitigatieplan worden opgesteld en kan worden vastgesteld of een ontheffing noodzakelijk is voor de aantasting van functioneel leefgebied.

De nok van gebouw 2 is in potentie geschikt als vaste rust- en voortplantingsplaats voor steenuilen. Middels een inspectie met endoscoopcamera en/of zaklamp kan aangetoond worden of de nok in gebruik als vaste rust- of voortplantingsplaats door steenuilen. Deze inspectie kan gecombineerd worden met het overige aanvullende onderzoek naar steenuilen.

Tot slot dient de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om doden en verwonden te voorkomen. Dit kan door het zorgvuldig, en buiten de gevoelige periodes, verwijderen van materialen zoals struiken en takkenhopen.

2.3 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken is bij het project, betreft een ervaren ecooloog¹. Econsultancy is lid van de branchevereniging 'Netwerk Groene Bureaus' en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

¹ Alle ecologen van Econsultancy hebben op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of • Zijn als ecooloog werkzaam voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of • Zetten zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

3 VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE

3.1 Onderzoeksmethode

De onderzoeken naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen beperken zich tot gebouw 6 van de onderzoekslocatie (zie figuur 1). Het onderzoek naar steenuilen heeft betrekking op gebouw 2 (vaste rust- of voortplantingsplaats) en de gehele onderzoekslocatie alsmede de directe omgeving (functioneel leefgebied).

Voor het onderzoek naar **huismus** zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, gedurende de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Het gebouw dat onderzocht is betreft het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6). Bij het aantreffen van roepende mannetjes mag worden aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, is ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor huismus.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie juni 2017).

Voor het onderzoek naar **gierzwaluw** zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Het onderzoek beperkt zich tot het woonhuis aan de Kapelstraat 8 (gebouw 6). De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument (BIJ12, versie juni 2017). De veldbezoeken hebben plaatsgevonden gedurende de avondschemering, tussen 18.00 uur en zonsondergang. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierzwaluw (BIJ12, versie juni 2017).

Het onderzoek naar **steenuilen** heeft bestaan uit twee delen, namelijk een onderzoek naar het voorkomen van steenuilenterritoria op de onderzoekslocatie en de directe omgeving. Ook heeft een veldbezoek overdag plaatsgevonden. Het veldbezoek overdag heeft als doel gehad om de vaste rust- en voortplantingsplaats van de steenuil vast te stellen die op de onderzoekslocatie voorkomt. Er is navraag gedaan bij Steenuilenwerkgroep Bommelerwaard om na te gaan of er bekende nestplaatsen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie voorkomen. Tevens is met behulp van een endoscoopcamera en/of zaklamp een inspectie gedaan bij de nok van gebouw 2, om vast te stellen of de ruimte bij de nok in gebruik is door steenuilen, hierbij is gezocht naar sporen van steenuilen zoals uitwerpselen, braakballen en veren.

Voor het onderzoek naar de functionele leefomgeving van steenuilen zijn in de periode half februari tot eind april een drietal avondbezoeken uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De tussenliggende periode tussen het eerste en laatste veldbezoek bedraagt minimaal 1 maand. De veldbezoeken hebben plaatsgevonden tussen 30 minuten na zonsondergang en 30 minuten voor zonsopkomst. De inventarisatiemethode is overeenkomstig met het soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en het Kennisdocument van de steenuil (BIJ12, versie juni 2017).

Voor het onderzoek naar **vleermuizen** zijn bij gebouw 6 in de periode half april tot oktober in totaal zes veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geeft niet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal uitgevoerde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per veldronde in de periode van zomer- en kraamverblijfplaatsen. Verwacht wordt dat met zes bezoeken omtrent deze soortgroep voldoende zekerheid is verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek heeft bestaan uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		februari		maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
Steenuil	tijdstip	-	3 x avond 1 x overdag			-				
	datum	16 maart, 31 maart en 21 april 2020 14 mei (overdag)								
	functie	territorium (avond) nestplaats (overdag)								
gierzwaluwen						3 x avond				
						18 mei, 3 juni en 1 juli 2020				
						nestplaatsen				
vleermuizen	tijdstip	-				3 x avond 1 x ochtend		-	2 x avond	
	datum					18 mei, 3 juni en 1 juli 2020 (avond) 9 juni 2020 (ochtend)			27 augustus en 21 september 2020	
	functie					zomer- en kraamverblijf			paar/baltsverblijf	
huismussen					2 x overdag					
					16 april en 14 mei 2020					
					nestplaats					

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van steenuilen, huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken voor was de temperatuur lager dan 10 °C (bij vleermuizen en gierzwaluwen). De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag. In onderstaande tabellen zijn de omstandigheden weergegeven.

Tabel II. Omstandigheden avondbezoeken steenuilen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
16 maart 2020	19:20 - 21:20	6 °C	Windkracht 1-2 Bft. helder en droog
31 maart 2020	20:45 - 22:45	4 °C	Winkracht 1-2 Bft. helder en droog
21 april 2020	21:20 - 23:20	15 °C	Windkracht 2-3 Bft. bewolkt en droog

Tabel II. Omstandigheden veldbezoeken gierzwaluwen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
18 mei 2020	19:30 - 21:30	14 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
3 juni 2020	19:50 - 21:50	17 °C	Windkracht 3 Bft, helder en droog
1 juli 2020	20:00 - 22:00	18 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog

Tabel II. Omstandigheden veldbezoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
18 mei 2020	21:30 - 23:30	14 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
3 juni 2020	21:50 - 23:50	17 °C	Windkracht 3 Bft, helder en droog
9 juni 2020	3:20 - 5:25	12 °C	Windkracht 2 Bft, licht bewolkt en droog
1 juli 2020	22:00 - 00:00	18 °C	Windkracht 1 Bft, bewolkt en droog
27 augustus 2020	21:45 - 00:00	16 °C	Windkracht 2 Bft, bewolkt en droog
21 september 2020	20:40 - 22:50	16 °C	Windkracht 1 Bft, helder en droog

3.2 Onderzoeksresultaten

3.2.1 Steenuil

Tijdens de quickscan Wet natuurbescherming, die door Econsultancy in februari 2020 is uitgevoerd, is al gebleken dat er een steenuil voorkomt op de onderzoekslocatie ten oosten van gebouw 4. Om een goed beeld te krijgen van de lokale populatie steenuilen, het leefgebied van de steenuilen en waar de vaste rust- en voortplantingsplaatsen zich bevinden is in 2020 aanvullend onderzoek uitgevoerd.

Vaste rust- en voortplantingsplaatsen

Uit de quickscan Wet natuurbescherming is naar voren gekomen dat de schuur in het noorden van de onderzoekslocatie (gebouw 2) potentieel geschikt is als nestplaats voor steenuilen. Aanvullend op het steenuilenonderzoek in de avond is op 14 mei 2020 overdag met een endoscoopcamera de nokvorst onderzocht op sporen van gebruik door steenuilen. Duidelijk te zien was dat de nokvorst van het gebouw niet gebruikt wordt als nestplaats van steenuilen. Op basis van deze inspectie is met voldoende zekerheid uit te sluiten dat op de onderzoekslocatie nestplaatsen van steenuilen aanwezig zijn.

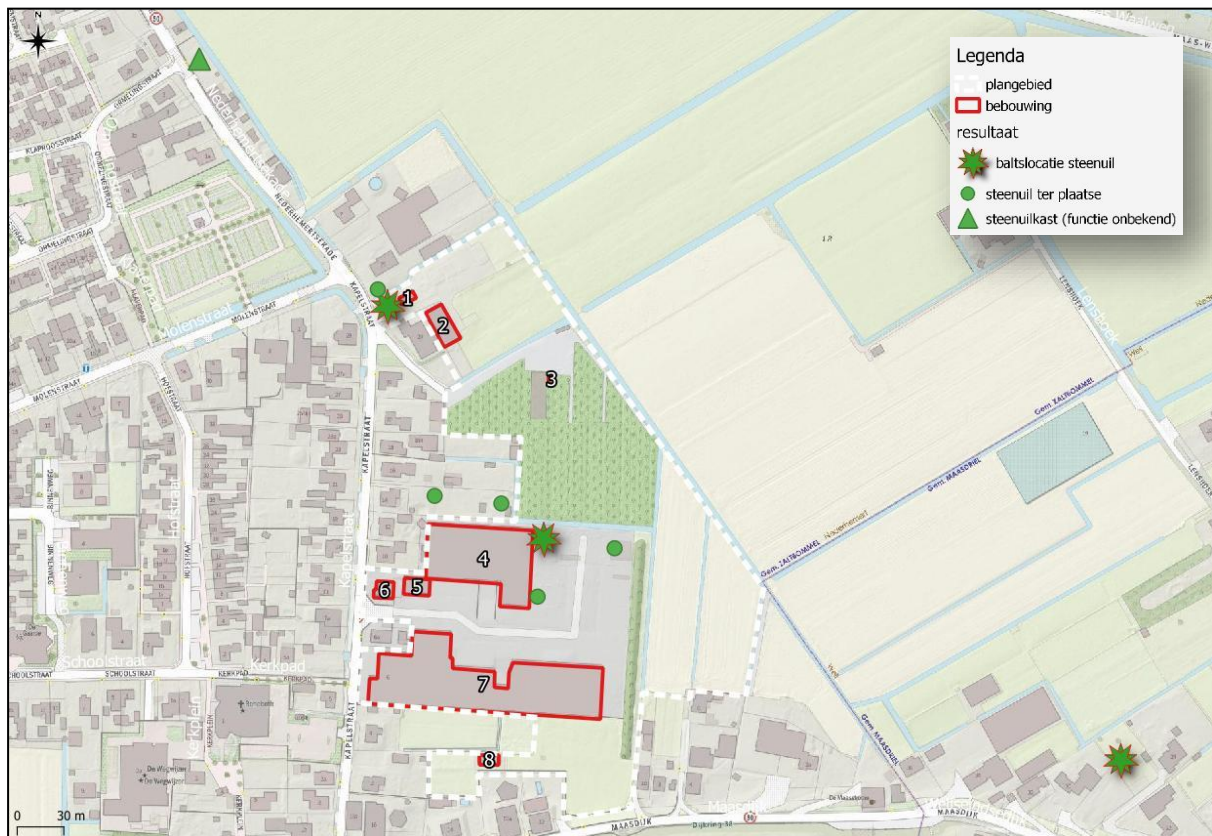
Territoria en leefgebied

Om de functie van de onderzoekslocatie en de directe omgeving voor steenuilen vast te stellen zijn drie veldbezoeken in de avond uitgevoerd. Tijdens de veldbezoeken zijn in totaal drie baltsende steenuilen waargenomen, waarvan twee op de onderzoekslocatie. Eén steenuil was aan het baltsen tussen de opgeslagen bouwmaterialen ten oosten van gebouw 4, op de plek waar ook tijdens de quickscan Wet natuurbescherming een rustende steenuil is waargenomen. Deze steenuil is op deze locatie gedurende alle veldbezoeken waargenomen. Regelmatig vloog de steenuil richting de achtertuinen van Kapelstraat 10 tot en met 18. Met name bij verstoring door geluid vloog de steenuil in deze richting. Onduidelijk is of hier een nestkast of andere nestplaats aanwezig is, maar op basis van de waarnemingen bestaat het vermoeden dat de vaste rust- of voortplantingsplaats van deze steenuil zich hier bevindt.

Tegelijkertijd met de baltsende steenuil nabij gebouw 4, is ook eenmalig een baltsende steenuil waargenomen in een boom nabij gebouwen 1 en 2. Tijdens een ander veldbezoek is vlakbij de baltslocatie nog een keer een roepende steenuil waargenomen, vermoedelijk dezelfde steenuil. Het is niet exact bekend waar de vaste rust- of voortplantingsplaats van deze steenuil zich bevindt. Wel is er op 200 meter ten noordwesten van de baltslocatie een nestkast aanwezig. Gezien deze afstand minder dan 300 meter is, bestaat de kans dat de vaste rust- en voortplantingsplaats van de baltsende steenuil nabij gebouw 1 en 2 zich bevindt in deze nestkast. Echter is dit niet met zekerheid vast te stellen op basis van de waarnemingen. Tot slot is er nog een baltsend paartje steenuilen waargenomen bij een boerderij ten zuidoosten van de onderzoekslocatie. Het is aannemelijk dat op deze locatie een nestlocatie aanwezig is.

Om er achter te komen waar de vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de twee baltsende steenuilen op de onderzoekslocatie zich exact bevinden is navraag gedaan bij de Steenuilenwerkgroep Bommelerwaard. Volgens dhr. H. Kolman van de steenuilenwerkgroep zijn er in de buurt van de Kapelstraat in Nederhemert geen nestkasten bekend die door de steenuilenwerkgroep beheerd worden. Wel is er een jaar geleden een losse waarneming doorgegeven van een steenuil op de onderzoekslocatie op een vergelijkbare plek waar tijdens het aanvullend onderzoek door Econsultancy ook steenuilen zijn aangetroffen (nabij gebouw 4). In het verleden heeft de steenuilenwerkgroep wel een nestkast in beheer gehad op dezelfde locatie als waar het steenuilenpaartje aan de Maasdijk is aangetroffen. Mogelijk hebben de bewoners een nieuwe kast opgehangen, maar is deze kast niet meer in beheer bij de steenuilenwerkgroep, of broeden de steenuilen niet meer in een nestkast maar in een schuur of een andere niet-kunstmatige nestplaats.

Samengevat zijn er in de directe omgeving van de onderzoekslocatie drie territoria van steenuilen aanwezig waarvan twee territoria op de onderzoekslocatie zijn aangetroffen. Een nestplaats van steenuilen op de onderzoekslocatie is uitgesloten, maar de onderzoekslocatie maakt wel deel uit van het functionele leefgebied van steenuilen. In hoofdstuk 6 zal hier verder op ingegaan worden. Een overzicht van de waarnemingen van steenuilen is weergegeven in figuur 12.

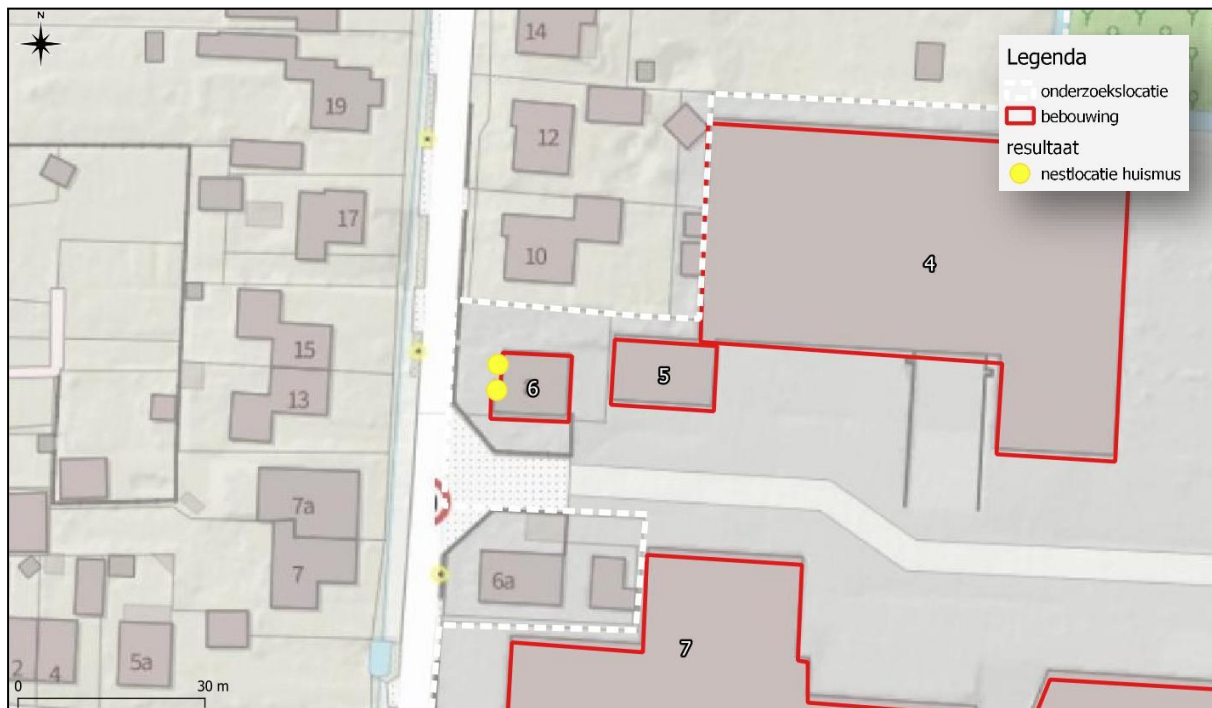
Figuur 12. Verspreiding van de steenuilen op basis van inventarisatie in het seizoen 2020.

3.2.2 Huismus

Voor het onderzoek naar huismussen zijn twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend. Direct bij aankomst tijdens het eerste veldbezoek zijn er twee zingende mannetjes huismussen aangetroffen in de dakgoot van de westzijde van gebouw 6. Ook zijn er twee vrouwtjes waargenomen die met nestmateriaal onder de dakpannen verdwenen. In totaal zijn er twee nestlocaties van huismussen aangetroffen (zie figuur 13 en 14). In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn nog meer huismussen aanwezig, maar er zijn geen exacte nestlocaties vastgesteld buiten de onderzoekslocatie, mogelijk dat de nesten zich aan de achterzijde bevinden van woningen die niet tot de onderzoekslocatie behoren.

Figuur 13. Nestlocaties huismussen in gebouw 6 (Kapelstraat 8).

Figuur 14. Verspreiding van de huismussen op basis van inventarisatie in het seizoen 2020.

3.2.3 Gierzwaluw

Om de functie van gebouw 6 (Kapelstraat 8) voor gierzwaluwen vast te stellen zijn drie veldbezoeken in de avond uitgevoerd. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn in- of uitvliegende gierzwaluwen aangetroffen. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie werden wel meerdere gierzwaluwen aangetroffen, maar de nestlocaties bevinden zich vermoedelijk richting de dorpskern. Op basis van de geleverde onderzoeksinspanning is met voldoende zekerheid uit te sluiten dat de onderzoekslocatie een functie heeft als nestplaats voor gierzwaluwen.

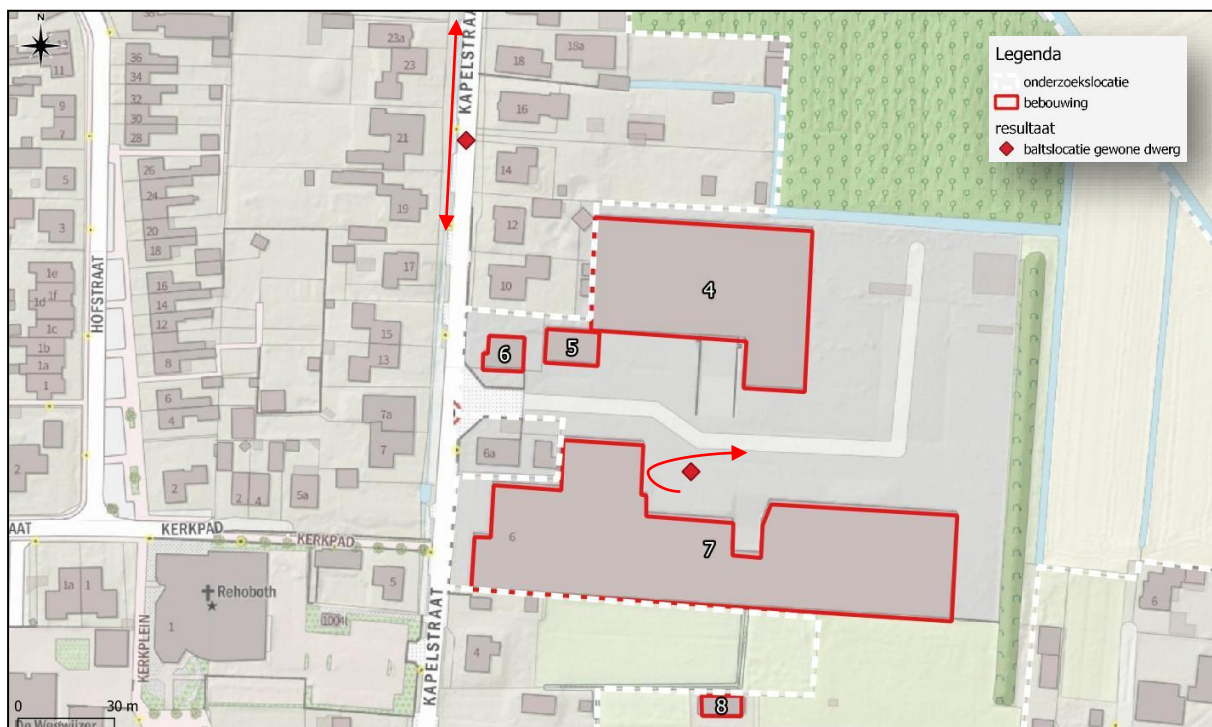
3.2.4 Vleermuizen

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Voor het onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn drie veldbezoeken in de avond, en één veldbezoek in de ochtend uitgevoerd. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen in gebouw 6 (Kapelstraat 8). Gedurende alle veldbezoeken is vleermuisactiviteit waargenomen in de vorm van enkele overvliegende gewone dwergvleermuizen en rosse vleermuizen en passerende gewone dwergvleermuizen, die elders in de dorpskern verblijven. Deze vleermuizen hadden geen binding met de bebouwing op de onderzoekslocatie. Op basis van deze waarnemingen zijn zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen op de onderzoekslocatie uit te sluiten.

Paar- en baltsverblijfplaatsen

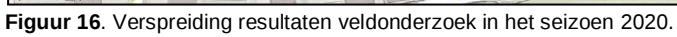
Voor het onderzoek naar paar- en baltsverblijfplaatsen zijn twee avondbezoeken uitgevoerd in de periode augustus-september. Gedurende het eerste veldbezoek was gedurende de gehele avond een baltsende vleermuis aanwezig in de Kapelstraat. De vleermuis maakte een lange baltsvlucht door de gehele Kapelstraat en vertoonde geen enkele binding met de onderzoekslocatie. De tweede baltsende vleermuis is eenmalig aangetroffen ten noorden van gebouw 7. Op de betreffende locatie zijn geen invliegmogelijkheden voor vleermuizen aanwezig, vermoedelijk gebruikte de gewone dwergvleermuis de hogere loods vooral als 'klankkast' om vrouwtjes te lokken, maar bevindt de paarverblijfplaats zich elders. Er zijn geen aanwijzingen dat de bebouwing op de onderzoekslocatie een functie heeft als verblijfplaats voor vleermuizen. In figuur 6 is de verspreiding van vleermuisfuncties weergegeven.

Figuur 15. Verspreiding van vleermuissoorten op basis van inventarisatie in het seizoen 2020. Met de rode pijlen zijn globaal de baltsvluchten weergegeven.

3.3 Samenvatting

In figuur 16 zijn de resultaten van het onderzoek samengevat weergegeven. In totaal zijn er drie territoria van steenuilen aangetroffen, waarvan twee op de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn er twee huismusnesten aanwezig in gebouw 6 (Kapelstraat 8). Gierzwaluwnesten en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn op basis van de geleverde onderzoeksinspanning uit te sluiten op de onderzoekslocatie.

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

Het Transportbedrijf Gebr. Vos is in 2009 vertrokken uit Nederhemert, hierdoor bestaat de mogelijkheid de locatie te herontwikkelen voor woningbouw. In het verleden heeft woonstichting De Vijf Gemeenten (inmiddels opgegaan in Woonstichting De Kernen) voor de nieuwbouw de betreffend gronden aangekocht. In 2012 en 2013 heeft Waalwaardwonen gewerkt aan een Programma van Eisen en een anterieure overeenkomst op deze locatie. Het is echter niet verder gekomen dan concepten. In 2017 heeft de huidige ontwikkelaar het voormalige Vos-terrein aangekocht. Daarnaast heeft hij nog andere omliggende percelen aangekocht. Aangelegene akkerbouwpercelen en weilanden worden hierbij betrokken. De initiatiefnemer is voornemens op de onderzoekslocatie circa 108 nieuwbouwwoningen te realiseren. Ten behoeve van de nieuwbouw zal alle bestaande bebouwing worden gesloopt en zullen op de onderzoekslocatie aanwezige bomen en struiken worden verwijderd ten behoeve van het bouwrijp maken. In figuur 17 is het voorlopig ontwerp weergegeven.

Figuur 17. Voorlopig ontwerp van de te realiseren nieuwbouw op de onderzoekslocatie (Urban Jazz, versie 20 nov 2019).

4.2 Doel en belang van de activiteiten

De gemeenten in de Regio Rivierenland, waaronder de gemeente Zaltbommel, hebben afspraken gemaakt voor het opstellen en jaarlijks actualiseren van een regionaal woningbouwprogramma. Op 30 mei 2016 hebben de provincie en de regio(gemeenten) afspraken gemaakt over de Kwantitatieve Opgave Wonen voor de periode 2015 - 2024. Gedeputeerde Staten hebben deze afspraken op 12 juli 2016 vastgesteld.

Op basis van de Regionale woningbouwprogrammering, die binnenkort overigens wordt herzien, heeft de gemeente Zaltbommel een beschikbare capaciteit van ongeveer 1.115 woningen tot 2025 (op basis van Primos2016). Het woningbouwprogramma met bijbehorende kwantitatieve behoefte is herzien. Hiervoor is een regionaal woningbehoefte-onderzoek (WBO) uitgevoerd in december 2018.

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De werkzaamheden worden verdeeld over 3 fases. In de fase 1 en 2 (figuur 17) worden maximaal 108 woningen gerealiseerd. Om nog opbrengsten te genereren tot omstreeks 2027 wordt de bedrijfslocatie als fase 2 opgenomen. Fase 2 is pas te realiseren na volledige sloop van de bedrijfsbebouwing. In fase 3, vanaf 2030 maar mogelijk eerder, kunnen nog 12 woningen worden gebouwd. Met de gekozen bestemming (wonen zonder bouwvlak, maar met een wijzigingsbevoegdheid) voor fase 3 wordt geduid dat de locatie voor woningbouw is bedoeld, hoewel een directe bouwmogelijkheid niet wordt geboden, gelet op de gebruikelijke looptijd van een bestemmingsplan. Onderhavige ontheffingsaanvraag heeft alleen betrekking op de realisatie van fase 1 en 2.

4.4 Alternatieven

Uit het gewijzigde Barro blijkt dat artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) aangevuld is. Een zorgvuldige benutting van de beschikbare ruimte voor verschillende functies vraagt om een onderbouwing van nut en noodzaak van een nieuwe ruimtevraag en een zorgvuldige inpassing van de nieuwe ontwikkeling. De term SER-ladder is verder geïntroduceerd. Drie stappen moeten worden doorlopen met een motivatie in de toelichting bij het betreffende ruimtelijke plan:

1. beoordeling of de beoogde ontwikkeling voorziet in een regionale, intergemeentelijke vraag voor bedrijven- en haventerreinen, kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties en andere stedelijke voorzieningen. Naast de kwantitatieve beoordeling gaat het ook om kwalitatieve vraag op regionale schaal;
2. beoordeling of de ontwikkeling kan worden gerealiseerd door locaties voor herstructurering of transformatie te benutten;
3. beoordeling door betrokken overheden of er sprake is van een passende ontsluiting.

Op 1 juli 2017 is de gewijzigde ladder in werking getreden. De belangrijkste wijzigingen zijn gelegen in het vervallen van de begrippen 'actuele regionale' bij de behoeftebepaling. Aangezien de huidige jurisprudentie van toepassing blijft op de nieuwe ladder, leidt dit niet tot een wijziging in de toepassingspraktijk van de ladder. Daarnaast zijn treden 1 en 2 samengevoegd en is trede 3 komen te vervallen. Artikel 3.1.6 lid 2 Bro luidt nu: "De toelichting van een bestemmingsplan, dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan de voorgenomen stedelijke ontwikkeling. Indien blijkt, dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied kan worden voorzien, bevat de toelichting een motivering daarvan en een beschrijving van de mogelijkheid om in die behoefte te voorzien op de gekozen locatie buiten het bestaand stedelijk gebied."

Het plan De Meander wordt gezien als stedelijke ontwikkeling. Het is vanuit een duurzaam ruimtegebruik zeer wenselijk om gebruik te maken van inbreidingslocaties en/of herstructureringslocaties. Een groot deel van het plangebied is als herstructurering te beschouwen. Om het plan financieel mogelijk te maken, is het noodzakelijk deels ook tot uitbreiding over te gaan. De gemeente heeft bij de vaststelling van het Programma van Eisen al bepaald dat het plan, gelet op de omvang, vóór gaat op andere plannen in Nederhemert. Andere plannen in Nederhemert worden in programma en tijd hierop afgestemd. De woningbehoefte voor het type en aantal woningen dat met dit bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt, is te bepalen aan de hand van het Woningbehoefteonderzoek Bommelerwaard en de Regionale Woonagenda, die ook in dit bestemmingsplan worden besproken. Er is in Nederhemert een basisbehoefte aan 80 woningen en 130 in een groeiscenario. Hieruit blijkt dat er in kwantitatieve zin voor de komende jaren voldoende woningbehoefte is, die nog niet wordt ingevuld door woningbouwplannen elders in de gemeente. Er is een gemeentelijke woningbouwopgave tussen de 900 en 1450 woningen geraamd voor de komende 10 jaar, terwijl er maar 883 zijn gepland. Het soort woningen dat gerealiseerd gaat worden wordt niet op korte tot middellange termijn in dusdanige aantallen elders gerealiseerd, dat voorzien kan worden in de vraag naar dit soort woningen. Dit geldt voor de gehele gemeente Zaltbommel. Het woningbouwprogramma wordt in overleg afgestemd op de behoefte en op de invulling van andere woningbouwlocaties in Nederhemert. Er wordt gedacht aan een mix van eengezins, starters, nultredenwoningen (onder andere voor senioren), eenpersoonshuishoudens, bouwkvavels voor CPO en PO. 60% is voor de vrije sector bedoeld en 40% voor de sociale sector.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

5.1 Effecten op korte termijn steenuil

In totaal zijn er drie territoria van steenuilen aangetroffen. Daarnaast zijn er twee huismusnesten aanwezig in gebouw 6 (Kapelstraat 8).

Het effect van de voorgenomen nieuwbouw op het leefgebieden is bepaald aan de hand van de homerange van de steenuil. Dit is het gebied waarbinnen de soort normaal gesproken zijn voedsel zoekt. De begrenzing is weergegeven in figuur 18. De grens van 300 meter is op basis van een gemiddeld leefgebied (BIJ12, 2017). In figuur 18 is te zien dat er veel overlap is tussen de verschillende steenuilen als er 300 meter wordt gehanteerd. Hoewel er dus in werkelijkheid een kleinere homerange zal zijn, wordt in de toetsing voor de zekerheid uitgegaan van een overlap in territoria.

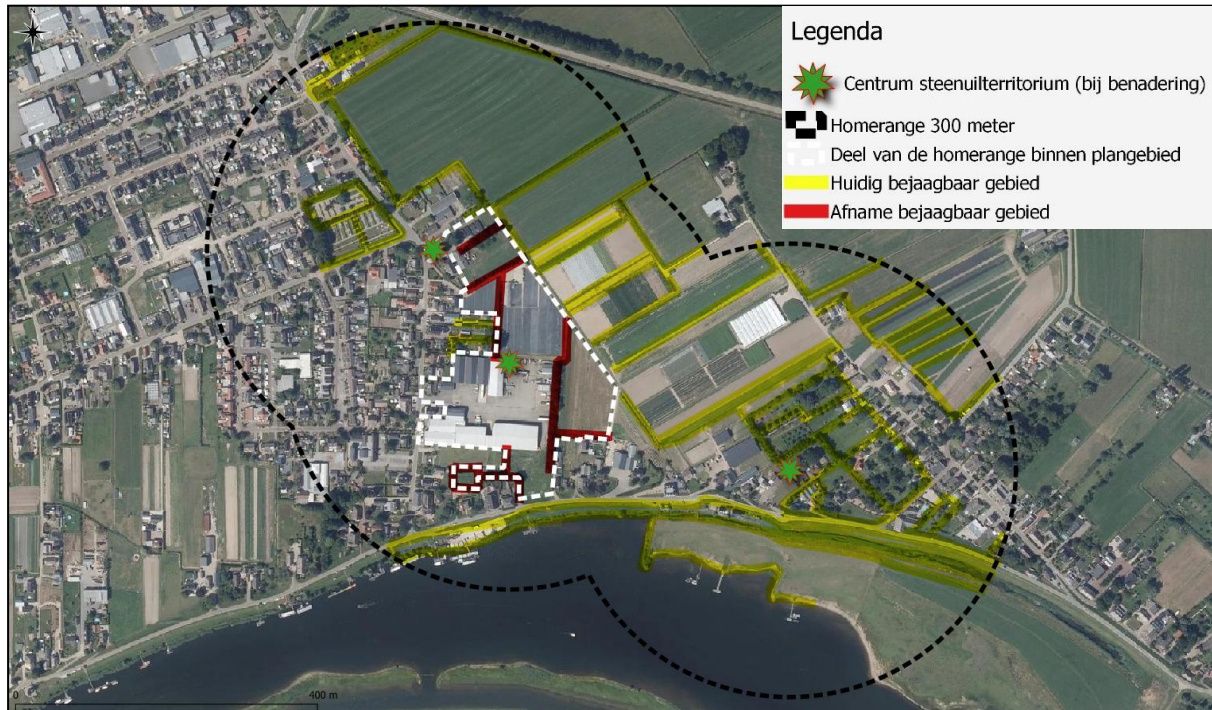

Figuur 18. Homerange van 300 meter van het centrum van de drie steenuilenterritoria (bij benadering).

Binnen de homerange vindt de steenuil zijn voedsel. Dit doet de soort voornamelijk in kort gras, jgend vanuit een uitkijkpost. Als geschikt leefgebied is daarom uitgegaan van terreindelen met landschapselementen als hagen, wilgen en weidepaaltjes in de nabijheid van grasland. Dit is voor de gehele omgeving in kaart gebracht. Vervolgens is per steenuil gekeken welk deel van de homerange binnen het plangebied valt en welk deel daarvan geschikt leefgebied is. Dit is met gele lijnen aangeven (een breedte van 20 meter aan weerszijden van een element is aangehouden als leefgebied).

Tot slot is gekeken welk deel van het geschikte leefgebied verloren gaat als gevolg van de voorgenomen ingreep en welk deel van het functioneel leefgebied buiten het plangebied ligt en dus behouden blijft.

De onderzoekslocatie valt theoretisch gezien binnen de homerange van 3 steenuilenterria in de omgeving van het plangebied. Het plangebied bevat geen vaste rust- of voortplantingsplaats van één van de steenuilen. Wel zouden de weidepaaltjes en het groen gebruikt kunnen worden om te foerageren. In figuur 19 is weergegeven welke elementen vermoedelijk deel uitmaken van het functioneel leefgebied (geel) van de steenuil en welk deel hiervan verloren gaat als gevolg van de voorgenomen ingreep (rood).

Figuur 19. Analyse effect op het leefgebied van de drie steenuilenterria.

Te zien is dat als gevolg van de ingreep 767 meter aan bejaagbaar gebied verloren gaat als gevolg van de ingreep. Binnen de homerange van 300 meter blijft er dan nog 7,9 kilometer aan bejaagbaar gebied behouden in de vorm van weidepaaltjes, ruigterandjes, houtwallen en erven met grasland. Dit betekent dat 90,3 procent van het geschikte leefgebied behouden blijft als gevolg van de voorgenomen ingreep. Op korte termijn zijn er daarom nog voldoende uitwijkmogelijkheden voor de steenuilen om de 3 territoria in stand te houden.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding steenuil

Een deel van het plangebied valt binnen de homerange van in totaal 3 steenuilenpaartjes. Binnen het plangebied is echter maar een beperkt deel daadwerkelijk geschikt leefgebied. Dit vanwege het feit dat het plangebied grotendeels bestaat uit verharding en bebouwing. Bovendien is er weinig structuurvariatie en zijn er maar weinig uitkijkposten aanwezig van waaruit een steenuil kan jagen. Toch gaat als gevolg van de ingreep 9,7 procent van het totale geschikte leefgebied verloren. Op korte termijn zal dit nog niet leiden tot verdwijning van de territoria. Echter door de mogelijke inkrimping van het leefgebied door bijvoorbeeld verdere dorpsuitbreiding (fase 3 van het project) en de intensivering van de landbouw is het wel van belang om toch maatregelen te treffen om de populatie steenuilen op de lange termijn in stand te houden. Met name zal het territorium in het midden van het plangebied zal negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen ingreep. Het is nog maar de vraag of de steenuil op lange termijn de achtertuinen ten westen van het plangebied zal blijven gebruiken als functioneel leefgebied.

Het is daarom van belang om een geschikt territorium voor dit steenuilenpaartje te creëren ten (noord)oosten van het plangebied. Hiervoor dienen steenuilenkasten geplaatst te worden zodat er ten oosten van het plangebied geschikte nestplaatsen voor dit broedpaar worden gecreëerd. Verder dient de omgeving landschappelijk ingepast te worden zodat er een geschikt leefgebied ontstaat binnen een straal van 300 meter rondom de te plaatsen nestkasten. Op basis van de resultaten van het steenuilenonderzoek dienen de volgende 3 punten gecompenseerd te worden:

- Zorgen voor het behoud van voldoende rust en donkerte vanaf het plangebied naar de omgeving. Dit betreffen maatregelen die meegenomen kunnen worden in de inrichting van de nieuwbouwwijk. Het treffen van maatregelen ten gunste van schuil- en foerageermogelijkheden voor steenuilen binnen het plangebied zal naar verwachting niet functioneel zijn, vanwege de verstoring die de 108 woningen met zich mee zullen brengen binnen het plangebied zelf;
- Zorgen voor een versterking van het overblijvende deel van het territorium, om het verlies van 9,7 % van het leefgebied te mitigeren. Dit is mogelijk door maatregelen uit te voeren die als doel hebben om schuilgelegenheid te bieden voor de steenuilen, zoals het aanplanten van struiken en bomen en het uitvoeren van maatregelen die bijdragen aan foerageermogelijkheden voor steenuilen.
- Realiseren van nieuwe nestplaatsen zodat een steenuilenpaartje kan verschuiven richting het (noord)oosten van het plangebied wanneer de directe omgeving rondom de nieuwbouwwijk niet meer geschikt is als vaste rust- of voortplantingsplaats.

In hoofdstuk 6 zijn de te treffen maatregelen verder uitgewerkt.

5.3 Effecten op korte termijn huismus

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van oude woningen, en dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Ondanks dat de oppervlakte stedelijk gebied en het aantal huizen groter geworden is in Nederland, is de huismus in aantal afgenomen.

Door de sloopwerkzaamheden verdwijnen de nestplaatsen van de huismussen. Huismussen zijn het gehele jaar in de omgeving van hun nestlocatie te vinden. Soms worden de nesten gebruikt om te slapen. De nesten worden meerdere jaren gebruikt, maar huismussen bouwen het gehele broedseizoen aan de nesten. Aantasting van een legsel wordt niet verwacht. Wanneer de werkzaamheden in het najaar plaatsvinden is het redelijkerwijs uitgesloten dat er nog eieren of jongen in de nesten aanwezig zijn. Om te garanderen dat er gedurende de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn, worden tijdelijke huismuskasten voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst in de omgeving. Tevens zijn er in de omgeving van het plangebied woningen aanwezig met nestplaatsen van huismussen waardoor gedurende de werkzaamheden altijd woningen beschikbaar zijn en blijven voor huismussen als vaste rust- of voortplantingsplaats.

Maatregel: werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren.

Maatregel: plaatsen 4 huismuskasten in directe omgeving van de nestplaatsen.

5.4 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding huismus

Daar waar nieuwbouwwoningen gerealiseerd worden is over het algemeen weinig broedgelegenheid voor huismussen. Vaak zullen nieuwe dakpannen strak aansluiten en daardoor niet toegankelijk zijn voor huismussen. Veelal wordt vogelschroot toegepast, zodat er geen toegang is vanaf de dakrand. Bovendien is op het isolatiemateriaal geen geschikte nestgelegenheid.

In het plangebied zijn 2 nesten van huismussen aanwezig. Deze nesten maken onderdeel uit van een kolonie van 35 nesten. De staat van instandhouding is daarom niet in het geding maar het is wel belangrijk dat er effectieve maatregelen getroffen worden om de populatie van huismussen in de toekomst duurzaam in stand te houden en mogelijk zelfs te verbeteren. Door bij de woonblokken het vogelschroot te verplaatsen en te zorgen voor voldoende ruimte tussen het nieuwe dakbeschoot en de dakpannen blijft op de lange termijn de functionaliteit van de bebouwing voor huismussen behouden en wordt het plangebied zo mogelijk zelfs geschikter voor de huismus.

Maatregel: het vogelschroot verplaatsen naar de derde rij dakpannen of voldoende inbouwvoorzieningen realiseren.

5.5 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

5.5.1 Steenuil

De steenuil en zijn leefgebied is beschermd volgens artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. De soort staat tevens vermeld in de EU-vogelrichtlijn. De nesten van steenuilen zijn het hele jaar beschermd en vallen onder categorie 1 van vogelnesten: 'nesten die behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en voortplantingsplaats'.

De steenuil heeft twee relevante typen verblijfplaatsen. Dit zijn:

- de plek die als nest gebruikt wordt (voortplantingsplaats) en die ook in de rest van het jaar gebruikt wordt als verblijfplaats;
- de plekken die regelmatig door de steenuil worden gebruikt buiten het broedseizoen, maar die ook in het broedseizoen door het mannetje worden gebruikt als het vrouwtje op het nest aan het broeden is (rustplaats).

Met de voorgenomen ingreep is er geen sprake van directe aantasting van een vaste rust- of voortplantingsplaats van steenuilen. Indirect kan er wel sprake zijn van aantasting van een verblijfplaats. Dit laatste kan van toepassing zijn als het essentiële leefgebied van steenuilen dusdanig wordt aangetast dat een territorium zijn functionaliteit voor de steenuil verliest. In dit geval zijn de vaste verblijfplaatsen van steenuilen niet meer functioneel en kan sprake zijn van overtreding van de Wet natuurbescherming.

Gezien het gegeven dat de ingreep gaat plaatsvinden in 3 territoria van steenuilen, valt niet uit te sluiten dat met de voorgenomen ingreep sprake zal zijn van aantasting van essentieel leefgebied op de lange termijn. Hierdoor is overtreding van de Wet natuurbescherming mogelijk aan de orde. Het succes van dergelijke mitigerende maatregelen is op voorhand lastig te voorspellen gezien de grote schaal van de herontwikkeling. De kans is daardoor aanwezig dat, ondanks het treffen van voldoende mitigerende maatregelen, de herontwikkeling kan leiden tot een tijdelijke afname van de functionaliteit van het gebied voor steenuilen. Daarom zal een dergelijk mitigatieplan getoetst moeten worden door de provincie Gelderland, middels een ontheffingsaanvraag.

5.5.2 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Bij de sloop van de bebouwing zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Hiermee wordt overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen. Omdat de nesten in principe het hele jaar gebruikt worden is er een ontheffing van artikel 3.1 lid 2 benodigd voor het tijdelijke verlies van functionaliteit.

Artikel 3.1 lid 4 en 5 betreft het opzettelijk storen van vogels. Hierbij geldt dat het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Bij het verjagen van de huismussen, als gevolg van de sloop van de bebouwing is sprake van voorwaardelijke opzet en is het artikel van kracht, echter het verjagen heeft niet tot doel om de staat van instandhouding negatief te beïnvloeden. Overtreding van Artikel 3.1 lid 4 en 5 is daarom niet aan de orde.

5.3.1 Wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn

De bedrijfswoning op de onderzoekslocatie is slecht geïsoleerd en verkeerd in matige bouwkundige staat met tocht en vocht als gevolg. Met de voorgenomen nieuwbouw wordt een leefomgeving gecreëerd die betere leefomstandigheden en woongenot creëren voor bewoners. De ontheffing voor de beschermde soorten onder de Vogelrichtlijn worden daarom aangevraagd in het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid. Het is vanuit een duurzaam ruimtegebruik zeer wenselijk om gebruik te maken van inbreidingslocaties en/of herstructureringslocaties. Een groot deel van het plangebied is als herstructurering te beschouwen. Om het plan financieel mogelijk te maken, is het noodzakelijk deels ook tot uitbreiding over te gaan. De gemeente heeft bij de vaststelling van het Programma van Eisen al bepaald dat het plan, gelet op de omvang, voorgaat op andere plannen in Nederhemert. Andere plannen in Nederhemert worden in programma en tijd hierop afgestemd.

6 TE TREFFEN MAATREGELEN

6.1 Inleiding

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende drie stappen:

- alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- werken buiten de gevoelige perioden voor steenuil en huismus en zorgvuldig handelen;
- in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.2 Tijdelijke mitigatie huismus

Voor de huismus worden voor elke nestplaats in het plangebied 2 tijdelijke kasten binnen 200 meter van het plangebied geplaatst. Omdat er twee nesten van huismussen in het plangebied aanwezig zijn, worden daarom twee tijdelijke tweedelige nestkasten opgehangen. De kasten zijn van het type HMT2 van Faunaprojecten.nl of vergelijkbaar (figuur 20). De kasten worden aan woningen in de directe omgeving geplaatst, minimaal 3 maanden voorafgaand aan de sloop. De exacte locaties van de te plaatsen kasten en foto's van de ophanglocaties zullen in het logboek worden verwerkt en later worden opgestuurd naar de provincie Gelderland onder vermelding van het zaaknummer.

Figuur 20. Tijdelijke huismuskast (HMT2) van Faunaprojecten.

6.3 Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken

Het broedseizoen van huismussen loopt globaal van 15 maart tot 15 augustus en het broedseizoen van steenuilen globaal van half april tot half mei. Door de sloopwerkzaamheden tussen 1 september en half maart uit te voeren worden de kritische werkzaamheden volledig buiten het broedseizoen van huismussen en steenuilen uitgevoerd. Huismussen kunnen in het najaar en de winter de woningen nog wel gebruiken om te slapen of rusten en steenuilen kunnen verblijven tussen het materiaal en opslag op het terrein. De onderste rij pannen moeten daarom met zorg en handmatig verwijderd worden, zodat de huismussen uit zichzelf weg kunnen vliegen en ook de materialen dienen met zorg verwijderd te worden. Het verwijderen van pannen en materialen zal tevens onder ecologische begeleiding plaatsvinden. Wanneer de sloopwerkzaamheden door omstandigheden uitlopen en niet afgerond kunnen worden voor het broedseizoen, zullen de materialen al wel vast voor het broedseizoen verwijderd worden en de woningen ongeschikt gemaakt worden. Dit wordt uitgevoerd door de onderste rij pannen zorgvuldig op te tillen om te kijken of er huismussen onder verblijven. Als dat niet het geval blijkt te zijn, worden de pannen weer teruggelegd en wordt de ruimte tussen de pan en de gevel afgesloten met rugvulling zodat huismussen de woningen niet kunnen gebruiken om te broeden. Econsultancy verwacht echter dat dit niet noodzakelijk zal zijn.

6.4 Landschappelijke inpassing steenuil

Als gevolg van de voorgenomen ingreep gaat 767 meter aan bejaagbaar gebied van de steenuil verloren. Dit is 9,7% van het totale oppervlakte aan bejaagbaar gebied binnen de homerange van de 3 steenuilenteritoria. Om op de lange termijn te borgen dat de 3 steenuilenteritoria van voldoende kwaliteit zijn om de lokale steenuilenpopulatie in stand te houden, is het van belang dat de omgeving van het plangebied landschappelijk wordt ingepast. Het verlies van bejaagbaar gebied dient ruim gecompenseerd te worden omdat de effectiviteit van de te nemen maatregelen op voorhand moeilijk zijn in te schatten. Daarom wordt binnen een straal van 300 meter in totaal 1.534 meter (het dubbele van wat verdwijnt) aan bejaagbaar leefgebied gerealiseerd en er worden 3 steenuilenkasten opgehangen. De drie steenuilenkasten die geplaatst worden zijn van het type UK ST 01 van Vivara Pro (figuur 21) of vergelijkbaar. De exacte ophanglocaties moeten nog worden afgestemd met de opdrachtgever en omwonenden binnen 300 meter van het plangebied. Foto's en kaartmateriaal van de exacte ophanglocaties zullen daarom worden verwerkt in het logboek en later worden verstuurd naar de provincie Gelderland onder vermelding van het zaaknummer.

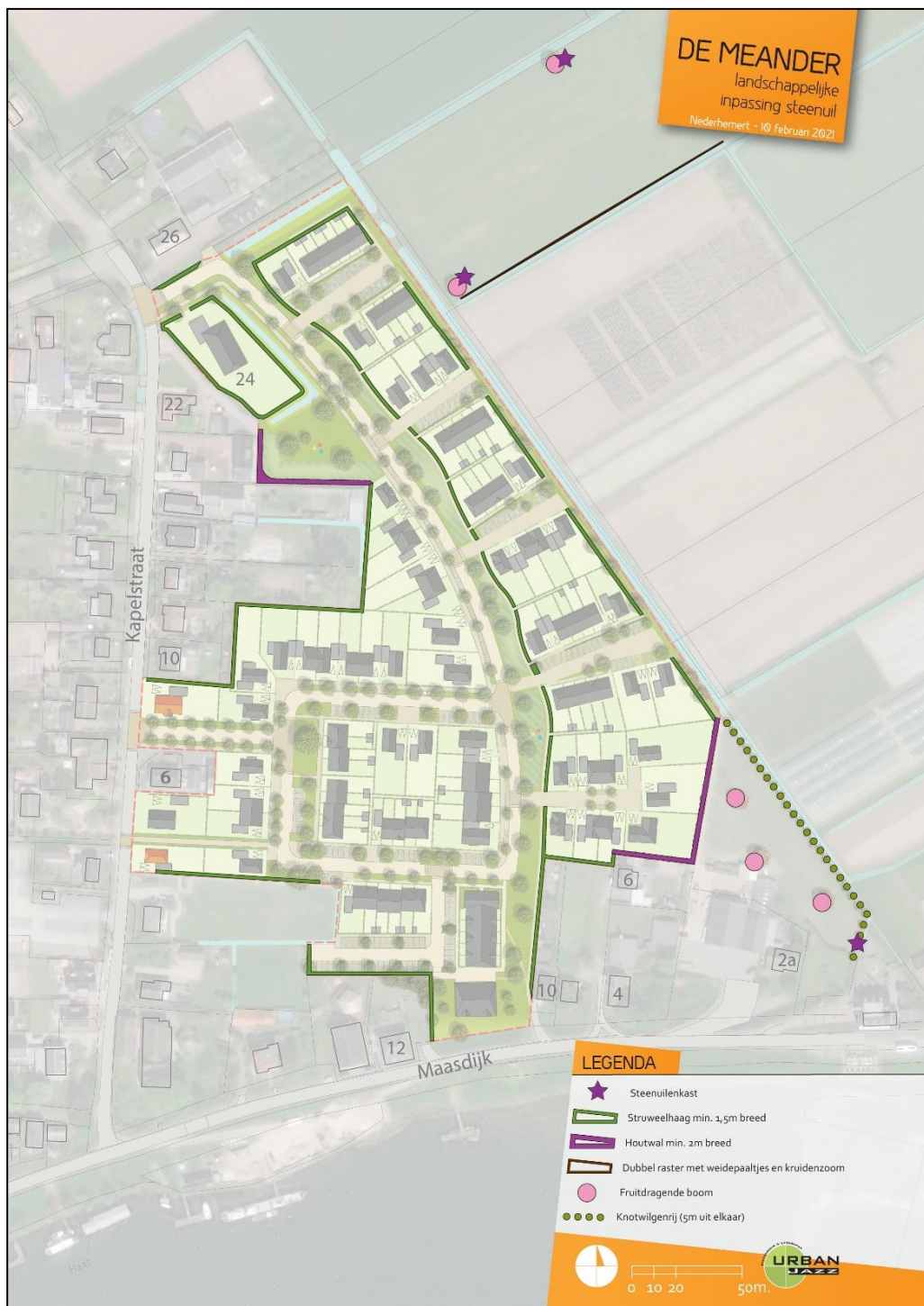

Figuur 21. Steenuilenkast UK ST 01 van Vivara Pro (marterproof).

De exacte invulling van de landschappelijke inpassing van de rand van de nieuwbouwwijk en op percelen van omwonenden binnen 300 meter moet nog nader uitgewerkt worden in overleg met de opdrachtgever en omwonenden. In ieder geval zal in totaal 1.534 meter aan bejaagbaar gebied gerealiseerd moeten worden, dit is het dubbele van hetgeen verdwijnt. De exacte invulling van de landschappelijke inpassing zal in overleg met de ter zake kundig ecoloog gerealiseerd moeten worden. Econsultancy stelt de volgende maatregelen voor:

- haag van minimaal 1,5 meter breed langs de nieuwbouwwijk bestaande uit struweel zoals sleedoorn, meidoorn en hondsroos eventueel aangevuld met wilg, eik of es (1.150 meter);
- knotwilgen rij met om de 5 meter een wilg (125 meter);
- dubbele raster met weidepaaltjes en kruidenzoom van minimaal 0,5 en maximaal 3 meter breed (130 meter);
- houtwal van minimaal twee meter breed met struiken en minimaal 3 soorten bomen die noten en vruchten dragen zoals hazelaar, walnoot, lijsterbes, eik en Gelderse roos (175 meter).
 - Het duurt zeker enkele jaren voordat de houtwal goede schuil- en foerageermogelijkheden voor steenuilen biedt. Daarom dient binnen de ruimte waar de houtwal wordt aangeplant ook korte termijn maatregelen uitgevoerd te worden. In de helft van de lengte van de houtwal dient een takkenril worden aangelegd van minimaal 50 meter lang, 50 centimeter hoog en 75 centimeter breed. Bomen en struiken die verwijderd worden ten behoeve van de aanleg van de woonwijk kunnen bijvoorbeeld gebruikt worden om de takkenril aan te leggen.
- Er dienen minimaal 4 vruchtdragende solitaire bomen aangeplant te worden om op de lange termijn de kwaliteit van het foerageergebied van steenuilen te verbeteren. Daarnaast bieden de bomen op de lange termijn ook schuilmogelijkheden voor steenuilen. Soorten vruchtdragende bomen waar aan gedacht kan worden zijn walnoot, kastanje en fruitbomen zoals appel en peer.
- Alle voorgestelde maatregelen moeten uitgevoerd worden voordat wordt gestart met de herinrichting van het plangebied.

Op basis van bovenstaande eisen vanuit Econsultancy heeft de opdrachtgever een landschappelijk inpassingsplan gemaakt. Het succes van de te nemen maatregelen is het grootst als zoveel mogelijk mitigerende maatregelen buiten het plangebied maar binnen een range van 300 meter van het plangebied wordt gerealiseerd. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat het slechts mogelijk is om een deel van de mitigerende maatregelen buiten het plangebied te realiseren. De mitigatie die volgens de initiatiefnemer mogelijk is zowel binnen als buiten als binnen het plangebied is weergegeven in figuur 22.

Figuur 22. Voorstel landschappelijke inpassing van de initiatiefnemer (Urban jazz, 2021).

Figuur 23. Takkenril tussen knotbomen.

Figuur 24. Sleedoorn.

6.5 Duurzame maatregelen in nieuwbouw

In totaal zullen bij alle nieuwbouwwoningen zowel aan de voor- als achterzijde het vogelschroot worden verplaatst naar de derde panlat (figuur 25). Hierdoor worden de huidige aanwezige potenties volledig teruggebracht en zelfs aanzienlijk versterkt aangezien vele potentiële nestlocaties voor huismussen gerealiseerd worden. De nieuwbouwwoningen bieden, na afloop van de werkzaamheden, hiermee nestgelegenheid voor minimaal 864 huismussen (uitgaande van minimaal 8 nesten per woning). Indien het creëren van ruimte onder de dakpannen technisch niet mogelijk is, zullen inbouwkasten voor huismussen in de nieuwbouw gerealiseerd worden. Econsultancy verwacht echter dat dit laatste niet aan de orde zal zijn.

Figuur 25. Voorbeeld plaatsen vogelschroot bij derde rij dakpannen.

7 SAMENVATTING

Econsultancy heeft in opdracht van Milieutechnisch adviesburo De Bruin een projectplan opgesteld in het kader van de Wet natuurbescherming, ten behoeve van de voorgenomen nieuwbouw aan de Kappelstraat (ong.) te Nederhemert.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - Het betreft de steenuil en huismus.
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Het plangebied heeft voor de huismus een functie als nestplaats en voor de steenuil maakt het plangebied onderdeel uit van het functioneel leefgebied.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - Voor de huismus betreft het twee nestplaatsen, omdat er in de omgeving meer nesten van huismussen aanwezig zijn is de staat van instandhouding niet in het geding.
 - Het plangebied maakt voor de steenuil 9,7% onderdeel uit van het bejaagbaar gebied van 3 territoria. De staat van instandhouding is daarom nog niet in het geding.
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
 - Door het treffen van maatregelen blijft de functionaliteit van de vaste rust- of voortplantingsplaatsen behouden.
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Voor de huismus dienen de twee nestplaatsen zowel tijdelijk als in de nieuwe situatie gecompenseerd te worden.
 - Voor de steenuil dient het plangebied en directe omgeving landschappelijk ingepast te worden om de eigenschappen van het functioneel leefgebied op lange termijn te waarborgen.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - De te nemen maatregelen zijn conform de voor de beide soorten opgestelde Kennisdocumenten (BIJ12, 2017). Op basis van de te nemen maatregelen heeft de initiatiefnemer een voorstel gedaan op welke manier dit ingepast wordt. De provincie Gelderland zal moeten toetsen of dit voldoende is.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - Het betreft het werken buiten het broedseizoen, zorgvuldig handelen en het werken onder ecologische begeleiding.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
 - Gezien de woningbehoefte in Nederhemert is het vanuit duurzaam oogpunt gezien de beste mogelijkheid om hierin te voorzien om de oorspronkelijk bedrijfslocatie te herstructureren. Omdat de ingreep grotendeels herstructurering betreft en slechts voor een klein deel uitbreiding is dit voor beschermde soorten de minst verstorende oplossing.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
 - In het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid.

Doetinchem, 2 juli 2021

Betreft: Aanvullingen ontheffingsaanvraag zaaknummer: 2021-002861
Project: 10485.005

Op 31 mei 2021 heeft Econsultancy een brief ontvangen van de provincie Gelderland met het verzoek om aanvullende gegevens te sturen om de aangevraagde ontheffing met zaaknummer 2021-002861 te kunnen beoordelen. In onderhavig document worden antwoorden op de vragen in de brief gegeven.

1. Op het aanvraagformulier staat Econsultancy vermeld als aanvrager van de ontheffing en daarmee de legesplichtige. Wij vragen u naam, adresgegevens en het emailadres van de aanvrager toe te sturen;

Naam: Boveneind Nederhemert BV
t.a.v. dhr. GGWJ Kuipers
Adres: Molenstraat 16, 5317JG Nederhemert
Mailadres: de-meubelberg@hetnet.nl
Telefoonnummer: 0651286743

2. Bij de aanvraag is een machtiging aangeleverd waarin Econsultancy gemachtigd wordt de aanvraag in te dienen en af te handelen. Hieruit blijkt echter niet dat degene die de machtiging heeft ondertekend, tekenbevoegd is namens de initiatiefnemer. Wij vragen u een uittreksel van de Kamer van Koophandel te leveren waarin deze persoon met naam genoemd staat;

Het uittreksel is bijgevoegd in bijlage 1.

3. In de aanvraag mist een uiteenzetting van de uit te voeren werkzaamheden en de planning van het project. Wij vragen u deze aan te leveren;

Het woningbouwproject wordt uitgevoerd in drie fases. Deze fasering is weergegeven in bijlage 2 op pagina 8. Bijlage 2 geeft ook een completer beeld van het plan. Fases 2 en 3 blijven onaangetast voordat voorgaande fases zijn afgerond. De fasering is als volgt:

- September 2021 gaat het bestemmingsplan naar de raad;
- Eind 2021 zal naar verwachting het bestemmingsplan definitief zijn vastgesteld;
- Daarna direct fase 1 starten met bouwrijp maken. Dit houdt in dat de kwekerij wordt ontmanteld, en de gebouwen in fase 1, met uitzondering van de boerderij aan Kapelstraat 24, worden gesloopt en resterend groen wordt verwijderd. De oplevering voor fase 1 staat gepland in 2026.
- Na oplevering van fase 1 zal fase 2 gesloopt worden, dus ook de woning waar nesten van huismussen aanwezig zijn. Fase 2 zal opgeleverd worden in 2028;
- Na afronding van fase 2 zal fase 3 bouwrijp gemaakt worden en zullen de laatste woningen gerealiseerd worden.

4. De aanwezigheid van de kerkuil binnen het plangebied wordt uitgesloten op basis van het ontbreken van nestlocaties, roestplaatsen en sporen tijdens de quickscan. Een quickscan is onvoldoende om een soort uit te sluiten op basis van het ontbreken van sporen. Is binnen het plangebied potentieel leefgebied aanwezig voor de kerkuil? Wij vragen u nader te onderbouwen waarom de aanwezigheid van de soort met zekerheid uit te sluiten is.

Op basis van de quickscan Wet natuurbescherming kan een vaste rust- of voortplantingsplaats van kerkuil met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Een klein deel van het plangebied zou in theorie deel kunnen uitmaken van het leefgebied van een kerkuil. Het grootste gedeelte van het plangebied is niet geschikt als leefgebied omdat het grootste deel bestaat uit verhard/bebouwd terrein en een

intensief gebruikte kwekerij. Kerkuilterritoria zijn fors groter dan territoria van steenuilen (60 tot 1.200 hectare, waardoor een afname van een klein oppervlakte tegen de bebouwde kom niet zal leiden tot afname van essentieel leefgebied. In de omgeving van het plangebied is namelijk voldoende leefgebied aanwezig, in de vorm van weilanden, erven, kwekerijen en akker. Daarbij zijn er tijdens alle aanvullende onderzoeken naar steenuilen, vleermuizen en gierzwaluwen ook geen foeragerende kerkuilen waargenomen op of nabij de onderzoekslocatie.

- 5. De aanwezigheid van beschermde planten is onvoldoende onderbouwd. De afwezigheid van waarnemingen in de NDFF is onvoldoende om soorten uit te sluiten en het veldbezoek is uitgevoerd in een periode waarin planten niet bloeien, waardoor de afwezigheid niet is aan te tonen. Wij vragen u nader te onderbouwen waarom beschermde plantensoorten niet in het plangebied aanwezig kunnen zijn.**

De aanwezigheid van vaatplanten is in de quickscan Wet natuurbescherming niet alleen uitgesloten op basis van waarnemingen uit de NDFF. Zoals aangegeven in de quickscan is de onderzoekslocatie niet gelegen binnen het verspreidingsgebied van beschermde vaatplanten, die vergelijkbare standplaatsfactoren hebben als op de onderzoekslocatie aanwezig zijn. Het plangebied bestaat uit verhard terrein, tuin, kwekerij en intensief gebruikt grasland en weiland en daarmee ongeschikt leefgebied voor beschermde vaatplanten.

- 6. De tijdstippen van de veldbezoeken in het najaar voldoen niet aan het vleermuisprotocol voor wat betreft de meervleermuis. De meervleermuis is een gebouwbewonende soort en de aanwezigheid is in de rapportage van de quickscan niet uitgesloten. Is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de meervleermuis binnen het plangebied uit te sluiten? Zo ja, waarom?**

(Paar)verblijfplaatsen van meervleermuis bevinden zich voornamelijk langs belangrijke trekroutes. Bij een gebouw midden in de bebouwde kom is het niet waarschijnlijk dat deze op een trekroute van de meervleermuis ligt, waarmee paarverblijfplaatsen van meervleermuis redelijkerwijs uit te sluiten zijn. Tijdens geen enkele veldronde zijn er waarnemingen geweest van meervleermuizen in de omgeving van de onderzoekslocatie.

- 7. Op welke tijdstippen zijn de veldbezoeken ten behoeve van het inventariseren van nesten van de huismus uitgevoerd?**

Beide huismusonderzoeken zijn uitgevoerd tussen 9 uur en 11 uur in de ochtend.

- 8. Waarom is de aanwezigheid van een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis in gebouw 6 uit te sluiten? Er zijn geschikte locaties en het gebouw ligt mogelijk binnen het territorium van de gewone dwergvleermuis die is waargenomen in het plangebied.**

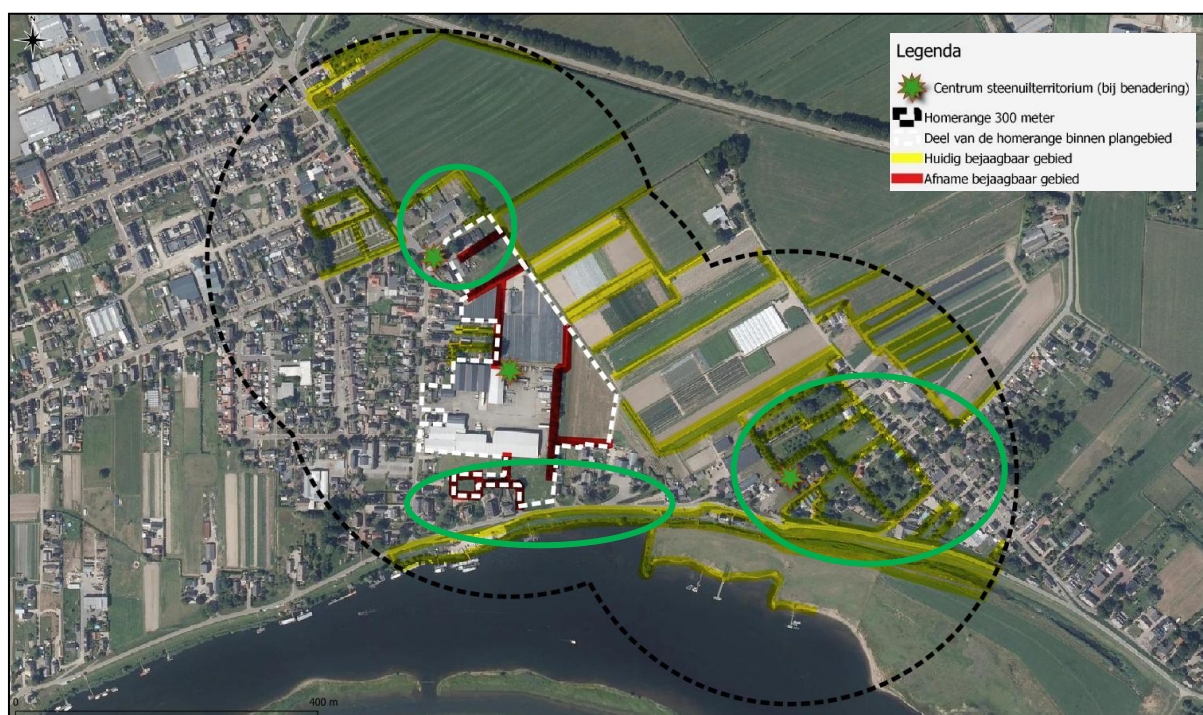
Het klopt dat er kort baltsactiviteit van een gewone dwergvleermuis binnen het plangebied is waargenomen. Echter is er geen enkele binding met gebouw 6 waargenomen. Tijdens geen van de veldbezoeken (zowel zomer als najaar) is er activiteit van vleermuizen waargenomen bij gebouw 6. De plek waar de baltsactiviteit kort is waargenomen is vermoedelijk omdat dit een relatief hoog gebouw is dat als "klankkast" gebruikt wordt. Vrijwel alle gebouwen in de omgeving van het plangebied zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Omdat tijdens geen van de veldbezoeken een functie van het gebouw voor de gewone dwergvleermuis is waargenomen, kan gesteld worden dat het paarverblijf zich elders in de omgeving, buiten het plangebied moet bevinden.

- 9. Er gaat 9,7% van het bejaagbaar gebied van de steenuil verloren. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat al het bejaagbaar gebied van gelijke kwaliteit is. Om te kunnen bepalen of er in de nieuwe situatie voldoende foerageergebied beschikbaar is, is het nodig om de hoeveelheid optimaal, suboptimaal en marginaal gebied te bepalen en dit in ieder geval terug te brengen in de nieuwe situatie. Op dit moment is niet duidelijk of de nieuwe situatie voldoende kwalitatief foerageergebied biedt voor de drie aanwezige koppels steenuilen in de omgeving.**

Het grootste deel van de omgeving van het plangebied is geen optimaal geschikt habitat voor steenuilen. Het plangebied zelf bestaat voornamelijk uit industrieterrein en een kwekerij met weinig foerageermogelijkheden. De gebieden binnen het plangebied die optimaal geschikt leefgebied bieden zijn:

- Het erf behorend bij Kapelstraat 24 (fase 3);
- Het gebied tussen de Maasdijk en het industrieterrein (fase 2).

Buiten het plangebied is de omgeving van de Wellseindsedijk optimaal geschikt leefgebied, dit gebied blijft buiten de invloedssfeer van het plangebied. De optimaal geschikte gebieden zijn met groene cirkels weergegeven in figuur 1. Het overige deel van het plangebied en de directe omgeving kan beschouwd worden als marginaal tot suboptimaal leefgebied.

Figuur 1. Optimale leefgebieden van steenuilen (groene cirkels) binnen de homerange van de drie steenuilterritoria nabij het plangebied.

Bij het bepalen van de benodigde mitigerende maatregelen is uitgegaan van de functie die het plangebied heeft voor steenuilen. Dus verdwijnen er voortplantingsplaatsen, schuilmogelijkheden of juist foerageermogelijkheden? Voortplantingsplaatsen zijn binnen het plangebied niet aanwezig (zie rapport 10485.001 en 10485.005 D2), dus het gaat in onderhavig plan om het terugbrengen van geschikte schuilmogelijkheden en foerageermogelijkheden. Hierbij worden verschillende maatregelen toegepast die elk weer een andere functie hebben voor steenuilen, en deels op korte termijn, deels op lange termijn en deels zowel korte- als lange termijn effect hebben. In het antwoord van vraag 11 en 12 wordt verder ingegaan op deze mitigerende maatregelen.

- 10. Zonder de locaties van de te realiseren steenuilkasten is de aanvraag niet te beoordelen. Wij vragen u de locaties op kaart aan te leveren en te beredeneren waarom de gekozen locaties geschikt zijn als verblijfplaats van de steenuil.**

In 6.4 van de rapportage van het projectplan (10485.005 D2) staat inderdaad vermeld dat de exacte ophanglocaties nog moeten worden afgestemd met de opdrachtgever en omwonenden. Dit is onverhoopt blijven staan uit eerdere versies van het rapport. De definitieve locaties van de drie steenuilenkasten staan ingetekend in figuur 22 in het projectplan. Een nieuwe versie van deze tekening, met extra mitigerende maatregelen voor steenuilen buiten het plangebied, is weergegeven in bijlage 3.

De gekozen locaties bevinden zich nabij de bestaande territoria en in directe nabijheid van bestaand groen en kleinschalige elementen. Tijdens het plaatsen van de kasten kan het zijn dat een locatie vlakbij nog geschikter blijkt te zijn, mocht dit zo zijn zou het kunnen dat de kasten enkele tientallen meters verplaatst worden ten opzichte van de beoogde locatie. Het voornemen is om het plaatsen van de steenuilenkasten in samenspraak met de lokale steenuilenwerkgroep te doen. De steenuilenwerkgroep heeft aangegeven in de directe omgeving van de Kapelstraat nog geen steenuilenkasten in beheer te hebben.

11. De mitigerende maatregelen worden grotendeels aangebracht in de nieuw te bouwen woonwijk. Hier ontbreekt het aan percelen met kort gras waarin de steenuil kan jagen. Daarnaast bestaat er het risico dat de steenuil wordt gestoord door verlichting vanuit woningen en openbare verlichting. Waarom zijn de gekozen mitigerende maatregelen voldoende?

Het klopt dat er relatief weinig compenserende maatregelen voor bejaagbaar leefgebied buiten het plangebied zijn ingetekend. De reden hiervoor was omdat hiervoor medewerking en toestemming van particuliere grondeigenaren nodig is. Recentelijk is er toestemming gegeven voor extra mitigerende maatregelen buiten het plangebied, dus wat geschikter is voor steenuilen dan maatregelen binnen het plangebied omdat binnen het plangebied naar verwachting teveel verstoring zal zijn voor steenuilen om als optimaal geschikt leefgebied te kunnen dienen. Deze maatregelen zijn ingetekend in de kaart (bijlage 2) en betreffen:

- 100 meter extra houtwal van minimaal 2 meter breed buiten het plangebied, ten oosten van fase 3, deze maatregel is bedoeld voor de lange termijn en is bedoeld als schuilmogelijkheid en deels foerageermogelijkheid;
- 150 meter dubbel raster met daartussen een ruigtezone in plaats van de eerder voorgestelde dubbel raster van 100 meter, deze maatregel is voor zowel de korte- als lange termijn en is bedoeld als foerageermogelijkheid.
- 100 meter extra knotbomenrij ten oosten van fase 1, dit betreft zowel een korte als lange termijnmaatregel (korte termijn als jachtposten en lange termijn voor schuilmogelijkheid);
- 3 extra vruchtdragende bomen, dit is een lange termijnoplossing voor schuil- en foerageermogelijkheden.
- Haag van 1,5 meter aan oostzijde van fase 1 in plaats van een haag van 1 meter hoog, om zo meer rust en donkerte naar het gebied ten oosten van het plangebied te waarborgen.

Met inachtneming van deze extra mitigerende maatregelen in combinatie met de geplande fasering wordt de voorgestelde mitigatie als voldoende beschouwd.

- 12. De mitigerende maatregelen zijn niet allemaal bij de start van de werkzaamheden uitgevoerd en functioneel. Wat is er aan geschikt foerageergebied beschikbaar voor de steenuil bij de start en tijdens de uitvoering van de werkzaamheden? Wij vragen u dit op kaart aan te leveren en aan te geven of het gaat om optimaal, suboptimaal of marginaal foerageergebied.**

De mitigerende maatregelen voor steenuilen die buiten het plangebied gerealiseerd worden, zullen allemaal in het najaar van 2021 worden uitgevoerd. Het gaat hierbij dan om het plaatsen van steenuilenkasten, het plaatsen van dubbele rasters en het aanplanten van bomen en struiken. Bij de aanvang van de werkzaamheden zijn de volgende maatregelen functioneel:

- 150 meter dubbel raster als foerageermogelijkheden;
- 3 steenuilenkasten als tijdelijke extra schuilmogelijkheden;
- 200 meter knotbomenrij als jachtposten;
- Ruigte in nieuw aangeplante houtwal als extra foerageermogelijkheden op muizen en grote insecten.

De volgende maatregelen zijn bedoeld voor de lange termijn en zullen gedurende de looptijd van het project steeds geschikter worden:

- Houtwallen als schuilmogelijkheid en door de aanwezigheid van bes-dragende en vruchtdragende struiken ook als foerageermogelijkheden op muizen en grote insecten;
- Solitaire bomen als schuilmogelijkheid en foerageermogelijkheid vanwege de bijdrage van de vruchten aan een toename van bejaagbare muizen.
- 200 meter knotbomenrij als schuil- en foerageermogelijkheden;
- De drie steenuilenkasten als mogelijke uitbreiding of versterking van de lokale populatie.

De gebieden binnen het plangebied die optimaal geschikt zijn voor steenuilen betreffen fase 3 en het zuiden van fase 2. Deze gebieden blijven onaangetast totdat voorgaande fases zijn gerealiseerd. Dit betekent dat in ieder geval tot 2026 het optimaal geschikte leefgebied voor steenuilen beschikbaar blijft. In de tussentijd hebben de permanente mitigerende maatregelen buiten het plangebied tijd om zich te ontwikkelen waardoor deze mitigerende maatregelen optimaal geschikt zijn.

Aanvullend hierop worden ook binnen het plangebied (aan de randen) mitigerende maatregelen genomen, waaronder houtwallen en hagen. Deze maatregelen zijn voor steenuilen marginaal tot suboptimaal geschikt en zijn voornamelijk bedoeld om behoud van rust- en donkerte naar het buitengebied te waarborgen.

Alle bovengenoemde mitigerende maatregelen staan weergegeven op kaart in bijlage 3.

- 13. In het projectplan is opgenomen dat de aangetroffen huismusnesten onderdeel uitmaken van een populatie van 35 koppels van de soort. Waar zijn deze gegevens op gebaseerd? Wij vragen u de waarnemingen van de huismus in de omgeving van het plangebied inzichtelijk te maken op kaart en aan te leveren. Waar komen deze waarnemingen vandaag?**

Dit is een schatting op basis van een rondgang door de directe omgeving van het plangebied na afloop van beide huismusinventarisaties. In de Kapelstraat tussen de kruising met de Molenstraat en de Maasdijk zijn veel paartjes huismussen zingend waargenomen. Deze zijn niet exact op kaart ingetekend omdat deze woningen aan de Kapelstraat niet tot de onderzoekslocatie behoorden en derhalve niet aan de achterzijde onderzocht konden worden. De twee paartjes die aanwezig zijn in gebouw 6 maken onderdeel uit van deze populatie in de Kapelstraat.

- 14. Ter mitigatie van de aan te tasten huismusnesten worden tijdelijke kasten opgehangen. Wij vragen u de locaties van deze tijdelijke kasten op kaart aan te leveren. Waarom zijn de gekozen locaties geschikt als tijdelijke nestlocatie van de huismus? Is er voldoende geschikt leefgebied beschikbaar in de directe omgeving van deze kasten?**

In elke woning van fase 1 wordt minimaal één inmetzelsteen voor huismussen verwerkt. In totaal worden er dus minimaal 36 inmetzelstenen toegepast. De inmetzelstenen die worden toegepast zijn van het type HMP2 of HMP3 van Unitura (zie figuren 2 en 3) of vergelijkbaar. Aangezien fase 2 pas wordt gesloopt na oplevering van fase 1, zijn er in de nieuwbouw van fase 1 reeds ruim voldoende tijdelijke en permanente voorzieningen aanwezig met voldoende gewenningstijd (3 maanden) voor de 2 paartjes huismussen. Aanvullend hierop worden bij alle nieuwbouwwoningen dakpannen toegepast, waardoor in de toekomst naar verwachting alle bebouwing geschikte nestlocaties kunnen hebben. In de huidige situatie is alleen de woning aan de Kapelstraat 8 geschikt voor huismussen, waardoor het voorgenomen plan juist zorgt van versterking van de lokale populatie huismussen.

Figuur 2. Inmetzelsteen HMP2 (bron: Unitura).

Figuur 3. Inbouwkast HMP3 (bron: Unitura).

- 15. Het functioneren van een nestlocatie van de huismus is afhankelijk van de aanwezigheid van leefgebied in de directe omgeving. De eigenaren van de nieuw te bouwen woningen kan niet verplicht worden inheemse planten in de tuin te plaatsen. Wordt er in de nieuwe woonwijk openbaar groen gerealiseerd dat kan functioneren als leefgebied van de huismus? Op welke manier is geborgd dat er in de nieuwe situatie voldoende leefgebied beschikbaar is?**

In de huidige situatie is er weinig geschikt leefgebied voor huismussen aanwezig. Een groot deel van het plangebied is volledig verhard terrein. Ook de directe omgeving van gebouw 6 is weinig geschikt voor huismussen. In de nieuwe situatie worden in de aanlegfase veel hagen aangeplant die geschikt leefgebied en schuilmogelijkheden bieden voor huismussen. zie hiervoor pagina 23 en pagina 6 in bijlage 2, de presentatie van het bestemmingsplan.

- 16. Omdat er nesten en leefgebied van vogels verloren gaan, moet een belang uit de Vogelrichtlijn worden aangedragen en onderbouwd. Op het aanvraagformulier heeft u aangegeven dat voor het onderhavige project het belang 'volksgezondheid of de openbare veiligheid' wordt aangedragen. Uit de onderbouwing in het projectplan blijkt echter niet dat de volksgezondheid of de openbare veiligheid in het geding is. Wij vragen u een nadere onderbouwing van dit belang aan te leveren.**

Het belang waarin de ontheffing wordt aangevraagd wordt gewijzigd naar "ter bescherming van flora en fauna". De redenen hiervoor zijn:

- Voor de huismus is in de huidige situatie binnen het gehele plangebied enkel de woning aan de Kapelstraat 8 geschikt als nestlocatie. De directe omgeving van Kapelstraat 8 biedt weinig foerageermogelijkheden voor huismussen. In de nieuwe plannen worden alle woningen van fase 1 geschikt gemaakt voor huismussen en wordt ook geïnvesteerd in een groene wijk met veel hagen en een groene "meander" die door het gebied heen loopt. Hierdoor wordt de wijk zowel als leefgebied als nestmogelijkheden geschikter voor huismussen dan in de huidige situatie het geval is. Hierdoor kan het plan bijdragen aan een groei en versterking van de lokale populatie huismussen in Nederhemert.
- Ten aanzien van de steenuil is het grootste deel van het plangebied in de huidige situatie niet geschikt als leefgebied voor steenuilen. Het gaat hierbij om het industrieterrein en de kwekerij. Met de voorgenomen plannen wordt volop geïnvesteerd in maatregelen om het landschap ten oosten van het plangebied kleinschaliger, en hiermee ook geschikter voor steenuilen te maken. Ook worden er meerdere steenuilenkasten geplaatst in een gebied waar nu nog geen bij de steenuilenwerkgroep bekende steenuilenkasten aanwezig zijn. Hierdoor heeft de lokale populatie steenuilen de kans om zich te versterken aan de oostzijde van Nederhemert. Met de lokale steenuilenwerkgroep zal nog nadere afstemming gezocht worden om na te gaan of zij het beheer van de kasten willen opnemen, zodat er een betere monitoring is van de lokale populatie steenuilen.

17. Uit de onderbouwing van het ontbreken van een andere bevredigende oplossing moet blijken dat er geen andere werkwijze voorhanden is. Voor wat betreft de huismus geldt dat de nestlocaties niet verloren gaan als de woning niet gesloopt of gerenoveerd gaat worden. Wat is de noodzaak van de sloop van deze woning? Voor wat betreft de steenuil kan het negatieve effect beperkt worden door niet het gehele gebied vol te bouwen, maar de voor de steenuil belangrijke elementen te behouden. Ook worden de werkzaamheden gestart voordat de mitigerende maatregelen functioneel zijn voor de steenuil. Waarom is geen andere planning of fasering van de werkzaamheden mogelijk?

De Kapelstraat 8 betreft een verouderde en kleine woning. Gezocht is naar een stedenbouwkundig hoogwaardigere uitstraling. Het gehele plan Kapelstraat draagt bij aan de versnellingsopgave woningbouw en de gemeentelijke behoefte/vraag aan woningbouw in Nederhemert. Een nadere onderbouwing van de nut en noodzaak van de plannen is te vinden in de toelichting op het nieuwe bestemmingsplan, die te raadplegen is via:

https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0297.NHNBP20200002-OW01/t_NL.IMRO.0297.NHNBP20200002-OW01.pdf

18. De staat van instandhouding van de steenuil is matig ongunstig. In de aanvraag ontbreekt een voldoende onderbouwing van het effect van het project op de staat van instandhouding van de steenuil. Een opsomming van de te treffen maatregelen is onvoldoende als onderbouwing. Wij vragen u een aanvullende onderbouwing aan te leveren waaruit blijkt dat het project geen verdere achteruitgang van de staat van instandhouding van de steenuil als gevolg heeft.

De omgeving van het plangebied is voor het grootste gedeelte niet optimaal geschikt voor steenuilen door de aanwezige industrie, voor de steenuil als leefgebied weinig waardevolle kwekerijen en grootschalige landbouw. De gebieden in de regio die het meest geschikt zijn voor steenuilen worden door de voorgenomen ingreep niet aangetast en hebben daarmee geen direct effect op de staat van instandhouding van de steenuilen. Deze gebieden betreffen de westzijde van Nederhemert en de omgeving van Wellseind. Met de voorgenomen ingreep worden diverse maatregelen buiten het plangebied uitgevoerd die als doel hebben om de directe omgeving van het plangebied een kleinschaliger karakter te geven. In combinatie met het plaatsen van extra nestkasten kan het plan juist zorgen voor een versterking van de omgeving voor de lokale populatie steenuilen.

19. Heeft er toetsing plaatsgevonden van het effect van het project op stikstofdepositie op Natura2000?

Deze toetsing heeft in april 2021 plaatsgevonden door Econsultancy (rapport 10485.004 D4 d.d. 13 april 2021). De conclusie van dit onderzoek is als volgt:

"Het projecteffect op de Natura 2000-gebieden is kleiner dan of gelijk aan 0,00 mol/ha/jaar. Bij een dergelijk projecteffect zal het beoogde plan niet voor een significante toename in stikstofdepositie zorgen en kunnen negatieve effecten worden uitgesloten. Op basis van het onderzoek blijkt dat er geen vergunning benodigd is voor het aspect stikstof."

Het rapport is bijgevoegd als bijlage 4.

Econsultancy

De heer J.G. Boogaard, BSc
Projectleider

De heer C.C. Slemmer, BSc
Kwaliteitscontroleur

16 september 2021, antwoord aan de provincie Gelderland inzake Wnb

punt 1: Belang volksgezondheid, openbare veiligheid.

De firma Vos heeft in 2009 het industrieterrein aan de Kapelstraat 8 in Nederhemert verlaten. Fa. Vos was in principe gebonden aan het dorp Nederhemert mede vanwege historie en plaatselijke werknemers. Vanwege bedrijfsmatige capaciteitsproblemen ter plaatse en het toenemende gerelateerde vrachtverkeer door de Kapelstraat, welke toch een belasting voor het dorp ging vormen, heeft verplaatsing van het bedrijf plaatsgevonden.

Het industrieterrein aan de Kapelstraat is nu in gebruik door verschillende ondernemingen met elk haar eigen activiteiten en belangen. De huidige ondernemingen zijn niet plaatsgebonden. Personeel is afkomstig van buiten het dorp. Bedrijfsmatige activiteiten en inkomsten zijn niet meer aan het dorp gerelateerd. De plaatselijke bevolking/middenstand heeft geen voordeel/belang bij de huidige bedrijfsactiviteiten. De binding van het industrieterrein met het dorp is weggefallen. Vrachtverkeer en geluid worden nu minder geaccepteerd door de plaatselijke bevolking.

Het industrieterrein is sterk verouderd. Inrichting en gebouwen bezitten achterstand. Vanuit de huidige gebruikers en eigenaar is er geen gezamenlijk visie op de toekomst qua bedrijfsterrein en ligt verloedering in het verschiet. Op het bedrijfsterrein is nog ruim 2000 m² asbestdak aanwezig. Op het terrein zijn nog diverse olieverontreinigingen in de bodem aanwezig die een aanpak vereisen. Zonder toekomstvisie c.q. nieuw plan komt hier vooralsnog geen verandering in. Verder wordt gewezen op een verouderd rioolsysteem, zij is niet gescheiden en bezit geen buffering/waterberging. Het verharde terrein loost op oppervlaktewater. Slechte infrastructuur en onderhoud werkt aanwezigheid van ongedierte op het terrein in de hand.

Door het niet meer gebonden zijn van het industrieterrein aan de plaatselijke bevolking is er slechte sociale controle/toezicht van de plaatselijke bewoners m.b.t. het industrieterrein hetgeen leidt tot hangjongeren met drank op het industrieterrein wat gepaard gaat met vandalisme/vernielingen.

Punt 2: andere bevredigende oplossing

Er zijn meerdere redenen waarom de woning aan de Kapelstraat 8 gesloopt moet worden. Enerzijds zodat nieuwbouw stedenbouwkundig gaat passen. De andere reden is dat de woning aan de Kapelstraat 8 oud (eerder in staat van verval), gedateerd en klein is (plattegrond voldoet niet meer aan huidige standaard).

Van groot belang is dat Kapelstraat 8 met naastliggende geprojecteerde weg de hoofdentree van het gehele plan De Meander is. Zij vormt daarmee een belangrijk aanzicht van het gehele project. Het is een essentieel beeldbepalend deel van het gehele plan. Het alternatief van een opgeknapte oude woning in plaats van nieuwbouw en sloop is vanuit welstand/stedenbouwkunde een onmogelijke optie. Daarnaast als er niet wordt gesloopt zal de woning dusdanig gerenoveerd dienen te worden dat het vrijwel gelijk staat aan sloop en dat daarbij het effect op de nestlocaties van de huismus vergelijkbaar zal zijn met de situatie van sloop met nieuwbouw.

11 augustus 2021, vraag van de provincie Gelderland

Op 2 juli 2021 hebben wij aanvullende informatie ontvangen voor de aanvraag om ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het project 'Kapelstraat 8 te Nederhemert'. Voor het nemen van een besluit is onvoldoende informatie aangeleverd. Wij vragen u een aanvulling op de volgende punten:

Het belang 'bescherming flora en fauna' kan niet voor het onderhavige project worden aangedragen. Het doel van het project is niet het beschermen van de natuur, maar het bouwen van woningen. Het belang 'bescherming flora en fauna' is van toepassing bij natuurontwikkelingsprojecten. De maatregelen die getroffen worden, zijn noodzakelijk als mitigatie en compensatie om de staat van instandhouding van de betreffende soorten te garanderen. Wij vragen u het belang 'volksgezondheid of de openbare veiligheid' nader te onderbouwen. Wat is de staat van de bebouwing? Kan het een gevaar opleveren vanwege mogelijk instorten? Is er asbest of bodemverontreiniging aanwezig? Is er sprake van vandalisme als gevolg van leegstaande bebouwing en geeft dit een onveilig gevoel bij omwonenden?

Voor de onderbouwing van het ontbreken van een andere bevredigende oplossing wordt verwezen naar het bestemmingsplan. Hierin is echter niet beschreven waarom de woning, waar de nestlocaties van de huismus zijn vastgesteld, moet worden gesloopt. Ook de vraag over een gefaseerde uitvoering van de werkzaamheden waarbij alle mitigerende maatregelen voor de steenuil worden uitgevoerd voor de start van de sloopwerkzaamheden, is niet beantwoord. Wij vragen u een nadere onderbouwing van het ontbreken van een andere bevredigende oplossing aan te leveren;

U kunt de gevraagde informatie aanleveren via post@gelderland.nl onder vermelding van zaaknummer 2021-002861 en als reply op deze e-mail.